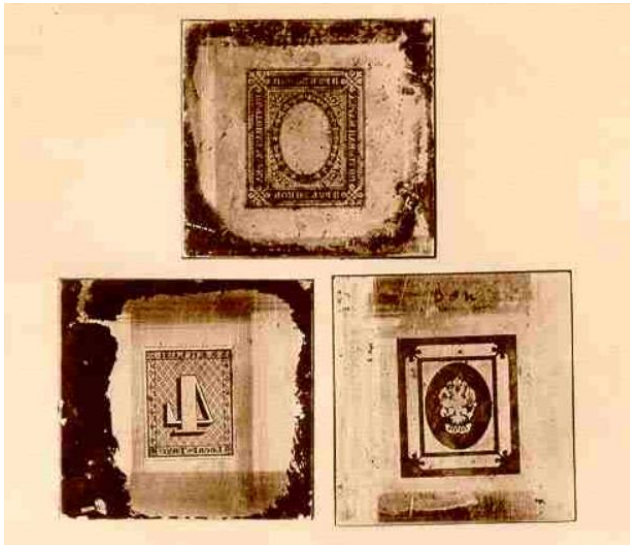

Kántás Balázs

A BÉLYEGHAMISÍTÓ- MŰVÉS Z

FRANÇOIS FOURNIER FAKSZIMILE BÉLYEGEI
FILATÉLIAI FORRÁSKIADÁS

A BÉLYEGHAMISÍTÓ-MŰVÉS
FRANÇOIS FOURNIER FAKSZIMILE BÉLYEGEI
FILATÉLIAI FORRÁSKIADÁS

Az elektronikus szakkönyv szerzője:

Dr. Kántás Balázs PhD

muzeológus, Magyar Nemzeti Bélyegmúzeum
tudományos tanácsadó, Magyarhoni Zsidó Imaegylet

Judaisztika-történelmi Kutatócsoport

ORCID-azonosító: 0000-0003-0927-772X

Lektorálta:

Prof. dr. Borsi-Kálmán Béla DSc
nyugalmazott egyetemi tanár, ELTE BTK

ISBN 978-615-6250-85-8

Felelős kiadó: Dr. Zsávolya Zoltán PhD

HORTHY-KORSZAK TÖRTÉNETÉNEK
KUTATÁSÁÉRT TÁRSASÁG
BUDAPEST, 2023

FRANÇOIS FOURNIER ÉS A MŰVÉSZI IGÉNYŰ BÉLYEGHAMISÍTÁS

A bélyeg fogalmát általános, köznapi értelemben leginkább úgy határozhatjuk meg, hogy az nem más, mint postai küldeményekre felragasztható, és azok bérmentesítésére szolgáló, kisméretű, többnyire színes nyomtatású postai értékcsikk, állami monopólium alá tartozó értékpapír. A bélyeg funkciója persze lehet még különböző illetékek, államok és különböző szervezetek által kirótt díjak befizetésének igazolása is. Elsődleges feladata mellett a bélyeg képi, illetve szöveges tartalmával a kibocsátó állam kulturális, politikai, társadalmi helyzetéről, történelméről, mindennapi életéről is tájékoztatja használóit és gyűjtőit, hiszen megjelenése óta gyűjtői szenvedély tárgyát képezi. Anyagi értéke mellett, hiszen értékpapír, egyúttal gyakran magas esztétikai és szakmai értéket is képvisel. A bélyegek, mint művészi alkotások többféle formában kerülnek a piacra, és ennek köszönhetően meglehetősen sokszínűek, sokfélék, a modern nyomdatechnika megjelenésével pedig

kinézetüknek már csak a képzelet szab határokat...¹ A bélyegeket pedig, csak úgy, mint más értékkel bíró, vagy bizonyos jogokat biztosító, papír alapú okmányokat, okiratokat, értékpapírokat, például a pénzt, a megjelenésük kezdete óta, a 19. század közepétől kezdve hamisítják, ezt pedig a hamisítók jellemzően nyerészkedési, anyagi haszonszerzési céllal teszik. A filatéliai hamisítványok általában olyan papír alapú entitások, amelyek első látásra pontosan úgy néznek ki, mint a valódi bélyegek, de amelyeket megtévesztés vagy csalás céljából készítettek, hogy a használókkal elhitessék: azok valódiak. Ezek azonosítása a filatélia, a bélyegekkel és a postatörténettel foglalkozó történeti segédtudomány egyik igen nagy szakmai kihívást jelentő ága, a hamisítás tanulmányozása pedig kétségtelenül igen érdekes szakterület, a bélyegszakértők munkája pedig mindig újabb és újabb kihívásokat tartogat.²

Az alább idézett meghatározások nagyrészt megegyeznek a rangos *Scott Standard Postage Stamp Catalogue* című filatéliai kiadvány különböző legújabb

¹ Tóth Dávid: A bélyeghamisítás hazai és külföldi szabályozása, Magyar Jog, 2019/10. <https://szakcikkkadatbazis.hu/doc/1339443> Letöltés ideje: 2023. október 3.

² Jéki László: *Hamisítók, hamisítványok*, Budapest, Hetedhétátár Kiadó, 2010.

kiadásainak bevezetőjében is szereplő meghatározásokkal. A filatéliai hamisítvány, hamis bélyeg vagy hamis filatéliai tárgy kifejezést jellemzően a gyűjtők megtévesztésére és a bélyegkibocsátó kormányok megtévesztésére, illetve az államok bélyegkibocsátási monopóliumának kijátszására gyártott bélyegekre használjuk. A hamisítás történhet a bélyegek lepecsételésére, felülnyomásaira, a hozzáadott vagy levágott perforációkra, illetve bélyegterv-módosításokra vonatkozóan is. Gyakran eredeti bélyegek szolgálnak a hamisítás alapjául oly módon, hogy a bélyeg külsejét, megjelenését, a rajta olvasható/látható feliratot vagy képi tartalmat megváltoztatják. Előfordul, hogy egy tömegebélyeget azzal a szándékkal manipulálnak, hogy az eredeti bélyegkiadás egy ritka változatát, tévnyomatát vagy felülnyomását imitálja, ez által a magas gyűjtői érték látszatát keltve... Gyakran felmerül az a kérdés is, hogy mikor készült egy bélyeg jogszerűen postai használatra, és mikor tekintendő egyáltalán valódinak. Matthew Karanian például a következő irányelvet javasolja ennek megállapítására: a bélyegek akkor valódiak, ha a gyakorlatban is nemzetközileg elismertek, elfogadottak, és ez még akkor is így van, ha ez nincs írásba foglalva például szerződés vagy nemzetközi megállapodás által.

Ez egyébként pontosan ugyanaz a nemzetközi jogi elv, amely a nemzetállamok elismerésére is vonatkozik. Egy nemzet akkor válik nemzetállammá, amikor a nemzetközi közösség elkezdli nemzetállamként kezelni. Létezik olyan eset is, amikor egy államot a nemzetközi jog nem ismer el teljes egészében, de az általa kibocsátott bélyegeket mégis elfogadják a nemzetközi postaforgalomban. Erre remek példa a vitatott hovatarozású, Örményország és Azerbajdzsán által követelt, állandó fegyveres konfliktus által sújtott Hegyi-Karabah de facto állam, amely nem tagja az Egyetemes Postaegyesületnek, ami a legitim bélyegkibocsátás egyik nemzetközi alapfeltétele lenne, de a postáját mégis kézbesítik, ez azt bizonyítja, hogy az általa kibocsátott bélyegek nem hamisítványok, a nemzetközi közösség önálló bélyegkibocsátó entitásként kezeli.³

A történelem során állami és a magán postaszolgálatok már igen korán kidolgozták a bélyegek védelmét szolgáló eljárásokat. E lépések némelyike hasonló a hamis pénz elleni védelemre használt okmánybiztonsági eljárásokhoz, hiszen a bélyeg a

³ Matthew Karanian: The Karabagh Story, in *American Philatelist*, vol. 114, No. 3, 2000. Matthew Karanian: The Karabagh Story, in *American Philatelist*, vol. 114, No. 3, 2000.

bankjegyhez hasonlóan értékpapír, tulajdonképpen pénz helyettesítésére szolgáló okmány. A főbb eljárások, módszerek a következők:

vízjelek

speciális papír

finom vésés

speciális nyomtatási módszerek

különleges tinta a bélyegzőkhöz

selyemszálak beillesztése a bélyegbe

mikroszkóppal látható vagy láthatatlan titkos jelzések

bélyegek újbóli kiadása bizonyos időközönként

Ha a bélyegek még használatlanok, azaz postatiszták, pusztán ránézésre nem lehet megkülönböztetni a filatéliai és a valódi postabélyegeket; az előállításukhoz használt technikák azonosak. Ha azonban a bélyegeken bélyegzőlenyomatok vannak, könnyebben meg lehet különböztetni őket egymástól. A bélyeggyűjtés tárgyát képezi a postakezelési jelekkel ellátott filatéliai tárgyak gyűjtése is, így ezeket is hamisíthatják. Ha egy bélyegen hamisított bélyegző van, akkor az szükségszerűen filatéliai hamisítványnak minősül, ha a bélyeg maga eredeti is, mivel nyilvánvalóan gyűjtőknek való eladásra

készült, nem pedig postai küldemény bérmentesítésére, a bérmentesítés és a „futás”, postán való elküldés pedig adott esetben soha nem történt meg. Ha a postai bélyegző valódi, de maga a bélyeg hamis, akkor úgynevezett postai hamisítványról van szó, mivel a hamisítók sokszor valódi bélyegzőket használtak hamisított bélyegek látszólagos érvénytelenítésére, illetve azokat postaforgalomba kerülve valódi postabélyegzőkkel is érvényteleníthették. A filatéliai forgalomba, bélyeggyűjtőkhöz eljutó postai hamisítványok, amelyek valódi bélyegekként futottak keresztül a postaszolgálaton, és bérmentesítették általuk, egyébként meglehetősen ritkák, és már ez önmagában is értékessé teszi őket, jelentős gyűjtői értéket képviselnek.⁴

A hamis bélyegeket előállító személyek sikere egyébként régebben elsősorban attól függött, hogy a hamis bélyegek kellően nagy mennyiségben készültek-e, és kerülnek-e forgalomba, a fő céljuk pedig az volt, hogy anyagi ráfordításaik megtérüljenek, hiszen a hamis bélyegek előállítása maga is pénzbe került. Jellemző gyakorlat volt, hogy az a személy, aki ezeket a bélyegeket használná, úgy kellett, hogy érezze, hogy jóval

⁴ Jéki László: *Hamisítók, hamisítványok.*

alacsonyabb áron vásárolhatja meg őket, mint amennyit egy állami postahivatalban fizetne, és megtévesztik, hogy azt higgye, hogy az általa vásárolt és felhasználni megkísérelt bélyegek valódiak. Ez tette a mindennapi postaforgalomban használt bélyegeket a hamisítási tevékenység elsődleges célpontjává, a másik hamisítási cél pedig, mint fentebb írtam, valamivel később a gyűjtők megtévesztése volt.

A brit Penny Black, a világ első postabélyege volt egyúttal az első olyan bélyeg is, amelyet 1840-ben, már megjelenésének első évében másoltak, hamisítottak, ekkor még nyerészkedési céllal. 1840-ben a részleges hamisítás a bélyegek színének megváltoztatásából, vagy a valódi bélyegek névértékének megváltoztatásából állt, és azt a célt szolgálta, hogy egy magasabb névértékű bélyeget utánozzanak, az alacsonyabb és a magasabb névérték közötti különbség pedig haszonként megtérüljön. A hamisítás a 19. század közepén már olyan méreteket öltött, hogy a spanyol postaszolgálat például 1850 és 1879 között szinte évente megváltoztatta kiadott postaforgalmi bélyegeit, és érvénytelenítette,

postaforgalomból kivonta az előző éveket, hogy a hamisítók előtt járhasson egy lépéssel.⁵

A postabélyegek ugyanakkor már megjelenésük után hamarosan filatéliai tárgyakká, azaz gyűjtés tárgyává váltak, és a bélyeghamisítás igen jelentős problémává vált mind a postaszolgálatok, mind pedig a bélyeggyűjtők számára. Az első könyvet a témáról a belga Jean-Baptiste Moens írta *De la falsifications des timbres-poste* (*A postabélyegek hamisításáról*) címmel 1862-ben, alig húsz évvel az első postabélyeg megjelenése után.⁶ Nem sokkal később Edwart Loines Pemberton kiadta a *Forged Stamps: How to detect them* (*Hamisított bélyegek: Hogyan lehet felismerni őket*) című szakkönyvét.⁷ Robert Brisco Earée, egy másik jeles brit filatelista pedig 1906-ban kiadta *Album Weeds* című szakkönyvét, amely ugyancsak nagy segítséget jelentett a korai bélyeggyűjtőknek a hamis bélyegek egyre kiterjedő világában történő eligazodáshoz.⁸

⁵ Jéki László: *Hamisítók, hamisítványok*.

⁶ Lásd online: <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k1414139v>, letöltés ideje: 2023. október 8.

⁷ Lásd online:

<http://davidsaks.com/sitebuildercontent/sitebuilderfiles/forgedstamps.pdf>, letöltés ideje: 2023. október 9.

⁸ Lásd online: <https://stampforgeries.com/album-weeds-f-j/>, letöltés ideje: 2023. október 7.

A híres hamisítók által készített bélyegek később maguk is a bélyeggyűjtés tárgyaivá váltak, és adott esetben igen nagy értéket képviselnek – olykor nagyobbat, mint az eredeti bélyeg, amelyet utánozni hivatottak, paradox módon tehát érdekes és értékes filatéliai tárgyakká váltak. Az állam bélyegkibocsátási monopóliumának kijátszása, anyagi haszonszerzés céljából született hamisítványokkal ellentétben ezek igen gyakori darabok a magán bélyeggyűjteményekben is. Sok olyan hamis bélyeg, amelyet még a bélyeggyűjtés legkorábbi, 19. századi időszakában készítettek, még mindig bőségesen megtalálható a filatélia világában, magángyűjtők tulajdonában. Abban az időben ugyanis még sokan a gyűjtők közül is teljesen elfogadhatónak tartották, hogy egy albumban helyet töltsenek ki egy hamisított bélyeggel, másolattal, ha a valódi bélyeg nem volt elérhető a számukra – nem minden úgymond hamis bélyeg született tehát megtévesztési céllal és törvénytelen módon. A bélyeggyűjtés hajnalán nem voltak sem egységes szakmai, sem egységes jogszabályok. Később, különösen a 19. század végén és a 20. század elején azonban, mikor a postai szolgáltatások igénybevétele tömegesen elterjedt az emberek között, és a szolgáltatás egyre olcsóbbá vált, tömegesen hamisítottak bélyegeket

nyerészkedési céllal, így köztük nagyon gyakori és mára nagyon ritka bélyegeket is. Az a tény, hogy egy bélyeg gyakori, tehát nem garancia arra, hogy nem filatéliai hamisítvány, hiszen haszonszerzési céllal tömegbélyegeket is hamisítottak, és ezekből is nagy mennyiségű példány készülhetett...⁹

A hamisítók egyébként jellemzően maguk is filatéliailag és okmánytanilag magasan képzett szakemberek, hiszen másként nem tudnának az eredeti bélyegekhez első látásra megtévesztésig hasonló másolatokat készíteni, és mára leginkább a ritka, értékes bélyegek a hamisítás célpontjai, nem pedig a tömegesen elérhető postaforgalmi bélyegek. Éppen ezért egy nagy értékű bélyeg megvásárlásakor ajánlatos azt egy professzionális bélyegszakértővel megvizsgáltatni, illetve garanciát jelent, ha a bélyegnek van eredetiséget igazoló, szakértő által kiállított tanúsítványa. Bizonyos országok jogrendszere elő is írja, hogy nagy értékű bélyegek adásvételekor a bélyeg eredetiségét igazoló tanúsítványt is mellékelje az eladó, ezzel pedig elejét lehet venni annak, hogy a nagyértékű bélyegek hamisítványai filatéliai forgalomba kerüljenek... Mindazonáltal sajnos, az

⁹ Jéki László: *Hamisítók, hamisítványok.*

eredetiséget igazoló okmányok is hamisíthatók, ezért minden adásvételkor, mikor egy nagyobb értékű filatéliai tárgy gazdát cserél, ajánlatos a szakértő bevonása. Ennek persze jelentős költségei vannak a nagyértékű bélyeggyűjtői vételárán felült. Az bélyegszakértők általában egy kiválasztott filatéliai területre összpontosítanak, és igen gyakori közöttük az olyan szakember, aki kifejezetten a hamisítványok beazonosítására specializálódik. A digitalizáció és az automatizált postakezelés után a bélyegek egyre inkább gyűjtői célt, és egyre kevésbé postai bérmentesítést szolgálnak, ezért mára a postaforgalmi bélyegek hamisítása nem annyira jellemző tömeges mértékben. A bélyegritkaságok, gyűjtői kuriózumok hamisítása ellenben a mai napig igen elterjedt tevékenység, és az utóbbi években sajnos a házi készítésű, nagyértékű bélyegeket, bélyegritkaságokat, filatéliai kuriózumokat utánzó, akár professzionális hamisítványok az interneten keresztül könnyen a gyűjtői piacra kerülhetnek.¹⁰

Itt egy újabb rövid filatéliai és okmánytani kitérő keretében érdemes ismét megjegyeznünk, hogy a

¹⁰

<https://web.archive.org/web/20080919160426/http://web.telia.com/~u31115401/Falskt1.htm>, letöltés ideje: 2023. október 6.

postabélyeg és a bankjegy nagyon hasonló okmány abban, hogy mindkettő értékpapír, előállításuk jellemzően állami monopólium, a kezdetektől különböző okmánybiztonsági elemeket, például vízjeleket tartalmaznak a hamisítás megakadályozása végett, a legtöbb állam törvényei pedig hamisításukat jellemzően már a 20. század első felében is büntették. Bélyegeket gyakran használtak egyébként pénz helyett is a történelem során, amikor például bizonyos történelmi helyzetekben, különböző államokban pénzermék nem álltak rendelkezésre.¹¹

A jelenleg hatályos magyar büntető törvénykönyvben a bélyeghamisítás önálló, súlyos büntetésekkel fenyegetett cselekmény:

„391. § (1) Aki forgalomba hozatal vagy felhasználás céljából
a) bélyeget utánoz vagy meghamisít,
b) hamis vagy meghamisított bélyeget megszerz, az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít,
bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki hamis, meghamisított vagy felhasznált bélyeget valódikiént vagy fel nem használtkiént forgalomba hoz vagy felhasznál.

¹¹ James MACKAY: *Különleges bélyegek*, ford. HAIMAN Zoltán, Solaris Kft., Budapest, 1991, 102–103.

(3) *A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bélyeghamisítást*

a) különösen nagy vagy azt meghaladó értékű bélyegre, illetve

b) bűnszövetségben

követik el.

(4) *A büntetés vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztés, ha a bélyeghamisítást kisebb vagy azt el nem érő értékű bélyegre követik el.*

(5) *E § alkalmazásában*

a) bélyeg:

aa) a postabélyeg, akkor is, ha még nem került forgalomba, vagy onnan már kivonták,

ab) a postai szolgáltatás bérmentesítésére alkalmas jelzés és a bérmentesítő gép lenyomata, a díjazással kapcsolatos postai felülnyomás, felírás vagy jelzés, és a nemzetközi válaszdíjszelvény,

ac) a fizetési kötelezettség teljesítésére a hatóság által kibocsátott bélyeg, akkor is, ha még nem került forgalomba, vagy onnan már kivonták, addig az időpontig, amíg visszaváltására, illetve cseréjére az állam jogszabály alapján köteles,

ad) fém természetének vagy tartalmának bizonyítására szolgáló hatósági jel,

ae) az adó biztosítására szolgáló hatósági jegy, valamint termék minőségének, mennyiségének, egyéb lényeges tulajdonságának bizonyítására szolgáló hatósági jegy,

- af) a mérésügyi hatóság által mérőeszköz hitelesítésének és vizsgálatának bizonyítására, valamint hordó úrtartalmának jelzésére használt bélyegző és pecsét,*
- b) forgalomba hozatalon a bélyeggyűjtés céljára forgalomba hozást is érteni kell,*
- c) meghamisításon a bélyegnek gyűjtés célját szolgáló jogosulatlan megváltoztatását is érteni kell.*
- (6) A külföldi bélyeg a belföldivel azonos védelemben részesül.”¹²*

Hamis bélyeget tehát Magyarországon elvileg nem szabad forgalomba hozni, és a törvény védelme kiterjed a postaforgalomban már nem lévő, abból kivont, illetve a külföldi bélyegekre is. Hamisítvány tehát elvileg a magyar gyűjtői piacon nem is tűnhetne fel, mert értékesítése (ha az valódiként történik), súlyos büntetést vonhat maga után. Ugyanakkor – legalábbis értelmezésem szerint, a tévedés jogát fenntartva – nem valósítja meg a bélyeghamisítás tényállását az a cselekmény, ha a hamisítványt vállaltan hamisítványként értékesítik, és az eladó nem állítja azt, hogy az valódi bélyeg. Tudniillik, a hamisítványnak éppen hamisítvány mivolta kölcsönözheti a magas gyűjtői értéket, és mint

¹² <https://vidakovics.hu/belyeghamisitas-btk-391/>, letöltés ideje: 2023. szeptember 15.

fentebb már kitértem rá, ismert hamisítványok, hamisítványritkaságok, bélyeghamisítási kuriózumok előfordulnak magángyűjteményekben, és a gyűjtői piacuk is határozottan létezik.¹³

Ugyanakkor a professzionális magyar bélyegszakértők körében mindazonáltal van egy kimondott egyetértés, viszonylag egységes szakmai álláspont a filatéliai hamisítványokat illetően: nem a hamisítványt kell ismerni, hanem az eredeti bélyeg jellemzőit – minden ettől való eltérés hamisítvány, még ha eredeti bélyeg szolgált az alapjául. Elsősorban az eredeti bélyeg a fontos tehát, és ami attól eltér, az hamisítványnak minősítendő. Ebből fakad az a sajnálatos filatéliai tény is, hogy magyar nyelvű szakirodalma a bélyeghamisításoknak szinte nincs is.¹⁴ A jelen filatéliai forráskiadás, melynek főszereplője a svájci-francia bélyeghamisító, eredetileg grafikus és nyomdai szakember, François Fournier, többek között ezt a hiányt tervezi a maga szerény módján pótolni, alapvetően egy bélyeghamisítás-történeti kutatás kiinduló pontjaként.

Általános bélyeghamisítás-történeti bevezetőnk után ideje rátérnünk e filatéliai forráskiadás

¹³ James MACKAY: *Különleges bélyegek*.

¹⁴ <http://mystamps.hupont.hu/25/hamisitvanyok>, letöltés ideje: 2023. október 4.

főszereplőjének életrajzára is. Minden idők egyik legismertebb és legtermékenyebb bélyeghamisítója, François Fournier a svájci Croix-de-Rozonban született 1846. április 24-én, mindössze hat évvel az első postabélyeg megjelenése után, de később francia állampolgár lett, és az 1870-71-es francia–porosz háborúban a francia hadseregben szolgált tiszthelyettesként.¹⁵ Fournier csak későbbi élete során, viszonylag idős fejjel kezdett el foglalkozni a filatéliával. 1903 körül visszatért Svájcba, és Genfben telepedett le, ahol 1904 májusában megvásárolta a csődbe ment Louis-Henri Mercier, valódi nevén Henri Goegg részvényeit. 1904-ben Fournier elindította a faksimile bélyegek, valódi bélyegek élethű másolatainak gyártásával foglalkozó vállalkozását. Ő maga nem tekintette hamisításnak a tevékenységét, és eleinte vállalta, hogy valódi bélyegek utánzatait készíti, kifejezetten gyűjtői céllal.¹⁶

A vállalkozás igen gyorsan jövedelmezővé vált, és 1910 és 1913 között Fournier már saját szakmai

¹⁵ Varro E. Tyler: *Philatelic Forgers: Their Lives and Works*, London: Robson Lowe Ltd., 1976, 14-15.

¹⁶ [https://en.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7ois_Fournier_\(stamp_forger\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7ois_Fournier_(stamp_forger)), letöltés ideje: 2023. október 5.

folyóiratot és árjegyzéket készített és adott ki rendszeresen *Le Fac-Simile* címmel. Szakmai fórumokon azt állította, hogy 23 országban vannak alkalmazottai, illetve 1913-ban úgy is nyilatkozott, hogy 10 000 fizető ügyfele van. Szolgáltatásaira, fakszimile bélyegkiadásaira, művészi hamisítványaira lényegében elő is elehetett fizetni. Az 1914-es, utolsó árjegyzékében 3671 különböző bélyeg volt eladó és megvásárolható, bár nem mindegyik volt saját alkotása.

Fournier egyébként eleinte igen jó viszonyban volt a bélyegkereskedőkkel és a filatelisták szakmai társaságokkal, azok nem tekintették a fakszimile bélyegek kereskedelmét komoly konkurenciának, vagy szakmailag etikátlan vállalkozásnak. Ahogy azonban üzleti sikere egyre nőtt, és gátlástalan kereskedők és gyűjtők elkezdtek a hamisítványait valódi bélyegekként is eladni, a bélyeggyűjtő közösség egyre határozottabb lépéseket tett ellene, és a kereskedők betiltották áruit, reklámjait pedig megakadályozták, elhallgattatták. Éppen a *Le Fac-Simile* című folyóirat 1910-es megalapítása volt az egyik módja annak, hogy Fournier egyre nagyobb nyilvánosságot szerezzen a vállalkozásának, és állítólag egy-egy kiadásból akár 25 000 példányt is terjesztettek Európa szerte. A folyóirat egyben Fournier személyes reklám- és

véleményplatformja is volt, amelyen keresztül hangot adott a sérelmeinek is, és durván szidalmazta a bélyegkereskedők és egyes filatelisták által vele szemben tanúsított bánásmódot, folyamatosan azt hangoztatva, hogy ő csupán művészi szakmai tevékenységet végez, nem pedig mások megtévesztésének céljából állít elő faksimile bélyegeket. Élete során egyébként soha nem indult ellene büntetőeljárás, többnyire a hatóságok és a filatelisták sem tekintették bűnözőnek, postaszolgálatoknak nem okozott kárt, ugyanakkor egyre inkább olyan nyomdai szakembernek tekintették, aki nem tartja be a filatélia szakmai etikai szabályait.

Fournier mindemelett a sikeres faksimilekereskedelem mellett egy ugyancsak sikeres, úgynevezett „filatéliai klinikát” is működtetett, amely tulajdonképpen egy professzionális restaurátorműhely volt, és amely öt restaurátort alkalmazott a sérült valódi bélyegek javítására, kinézetének megváltoztatására, manipulálására. A klinikán folyó munka magában foglalta például az ekkoriban nagyértékűvé váló brit gyarmati bélyegek felületnyomásainak eltávolítását is, amely elvileg már ekkor is részleges hamisításnak számított filatéliai

körökben, hiszen eredeti bélyegkiadások formai jegyet változtatta meg.¹⁷

Fournier egyébként büszke ember volt, aki, mint említettem, alapvetően iparművészként, illetve a kisemberek védelmezőjeként, szociálisan érzékeny jótevőjeként tekintette saját magára, és tulajdonképpen azoknak a szerény anyagi helyzetű gyűjtőknek az igényeit szolgálta ki, akik nem engedhették meg maguknak, hogy a nagy értékű bélyegritkaságokért a kereskedők által kért magas árakat megfizessék. A hamisítóművész örömmel segített ezeknek a gyűjtőknek, hogy az ekkor jellemző előrenyomtatott bélyegalbumukban lévő hiányokat kitöltsék egy szakszerűen elkészített, az eredeti bélyegkiadásokhoz a megtévesztésig hasonló fakszimilével, egy eredeti példány árának a töredékéért. Mindig is hangsúlyozta, hogy csak megszűnt országok bélyegeiről, illetve olyan bélyegkiadásokról készített fakszimilét, amelyek már nem voltak postaforgalmi használatra alkalmasak, a forgalomból kivonták őket, ezért álláspontja szerint elvileg kizárt volt, hogy államoknak, állami postáknak okozzon anyagi érdeksérelmet. Ez azonban nem akadályozta meg, hogy

¹⁷ Varro E. Tyler: *Philatelic Forgers: Their Lives and Works*.

fakszimile bélyegutánzatait, amelyeket ő vállaltan utánzatként állított elő és értékesített, mások később eredetinek higgyék, így azok a gyűjtőket megtévezzék, ezért a bélyeggyűjtő közösségnek tulajdonképpen akaratan kívül is kárt okozott a tevékenysége.

Fournier – saját alkotói filozófiájával összhangban és némileg képmutató módon – határozottan elítélte a bélyegek újranyomtatását és újrakiadását, valamint a postai maradványtétélek kormányok, állami postaszolgálatok általi értékesítését, mint a gyűjtőkkel szembeni csalást, amely az eredetileg kiadott, és utóbb ritkává váló bélyegek értékét csökkentti. Azt állította, hogy a *Le Fac-Simile* az egyetlen olyan filatéliai kiadvány, amely leleplezi a spekulánsokat és azok mesterkedéseit a filatélia világában. Ez az állítása persze meglehetősen túlzó volt, és inkább ő értelmezte sajátosan a bélyegek és a bélyeggyűjtés világának szabályait.

Az első világháború postaügyi korlátozásai és a megjelenő cenzúra végül komoly gondokat okozott Fournier vállalkozásának, mivel a küldeményeket lefoglalhatták, az államok közötti postai összeköttetések pedig gyakran megszakadtak. A hamisítóművész amúgy is rossz egészségi állapota ebben az időben tovább

romlott, és 1917-ben végül elhunyt, majd szülőhelyén, Croix-de-Rozonban temették el.

Fournier egyik alkalmazottja, Charles Hirschburger megpróbálta folytatni az üzletet, és tovább éltetni a fakszimile bélyegkiadásokat értékesítő vállalkozást, de végül nem járt sikerrel. Ő maga végül 1927-ben hunyt el, a Genfi Filatéliai Egyesület (Union Philatelique de Genève) pedig megvásárolta a megmaradt fakszimile bélyegkészletet és a másolatok előállítására szolgáló felszerelést Hirschburger özvegyétől, hogy az lehetőleg ne kerüljön rossz kezekbe. Több mint 800 font, körülbelül 400 kilogram súlyú hamis bélyeg, valamint nyomtatásra készen álló bélyegpapír és maguk a nyomdai eszközök alkották Hirschburger, eredetileg Fournier hagyatékát. Sok minden megsérült a nedves körülmények között történő, hanyag tárolás miatt, a bélyegmásolatok előállítására szolgáló nyomdai berendezéseket pedig kuriózumként végül a Genfi Történelmi Múzeumnak adományozták. A hagyatékból visszamaradt hamis bélyegekre a Faux (hamis) és/vagy a Facsimile feliratot nyomtatták. Végül Genfi Művészeti Iskola diákjait bízták meg, hogy 480 példányban egy reprezentatív albumot készítsenek Fournier legismertebb, legemblematisusabb munkáiból, amelyeket 1928-ban bélyegkereskedőknek,

gyűjtőknek és másoknak adtak el – már ez az a kiadvány nagyon magas filatéliai értéket képvisel,¹⁸ és a jelen forráskiadás nagyrészt ennek az anyagán alapszik, amelyet szerencsénkre Bill Claghorn amerikai filatelista, akinek ez úton ismeretlenül is köszönettel tartozunk, tett közzé az interneten 2000-ben,¹⁹ a lényegében ugyanezt a válogatott filatéliatörténeti forrásanyagot most közreadó szerző-szerkesztő célja pedig az, hogy a magyar közönség számára is elérhető legyen, a jelen magyar nyelvű szerény bevezető esszével... Ezen kívül a Genfi Filatéliai Egyesület könyvtára számára elkészítették Fournier munkáinak egy kiterjedtebb, ötkötetes gyűjteményét is. A fennmaradó faksimile bélyegkészletet végül 1928. szeptember 15-én, Genf kanton bírósági végrehajtójának felügyelete alatt elégették, ezzel a hamisítóművész hagyatékának egy igen nagy része odaveszett. Fournier faksimile bélyegei, művészi hamisítványai ma filatéliai kuriózumnak számítanak, és ha tudottan hamisítványok, akkor igen magas gyűjtői értéket képviselnek...²⁰ E

¹⁸ *Album des Fac-Similés*, Union Philatélique de Genève, Genf, 1928.

¹⁹

<https://web.archive.org/web/20091028084136/http://www.geocities.com/claghorn1p/FournierAlbum/index000.htm>, letöltés ideje: 2023. október 8.

²⁰ Jéki László: Hamisítók, hamisítványok.

hamisítványok láthatók a jelen forráskiadásban, a fentebb idézett, svájci kiadású faksimile album anyaga alapján...

**FRANÇOIS FOURNIER FAKSZIMILE
BÉLYEGEI ÉS EGYÉB FILATÉLIAI
ENTITÁSAI, A *ALBUM DES FAC-SIMILÉS*
CÍMŰ 1928-AS KATALÓGUS INTERNETEN
ELÉRHETŐ ANYAGA ALAPJÁN, ANNAK
TAGOLÓDÁSA SZERINT, ORSZÁGOK
BÉLYEGKIADÁSAIRA LEBONTVA**

AÇORES

Surcharges sur timbres de Portugal de 1866-1880

1888-1861

ARGENTINE

Surcharges

Timbres de service

Oblitérations

AFRIQUE CENTRALE ANGLAISE

Surcharge sur timbre Afrique du Sud

Oblitération

AFRIQUE DU SUD ANGLAISE

Surcharges sur timbres du Cap 1882-1896

1891

Oblitération

ANJOUAN

1892-1912

Oblitérations

AFRIQUE ORIENTALE ANGLAISE

1890-1894

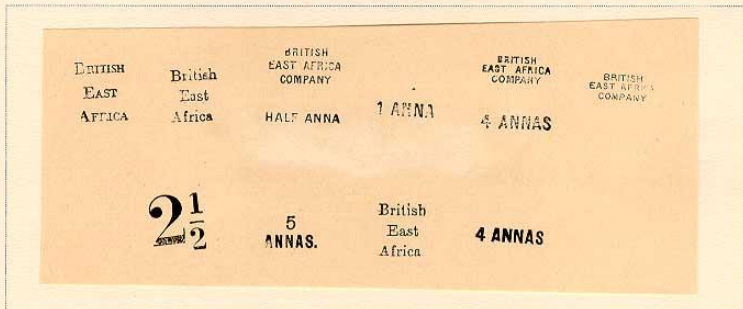
1895

Oblitération

Surcharges sur timbres de Grande-Bretagne et Afrique Orientale de 1881 à 1895

ILES VIERGES

1867

1866

1867

ALEXANDRIE

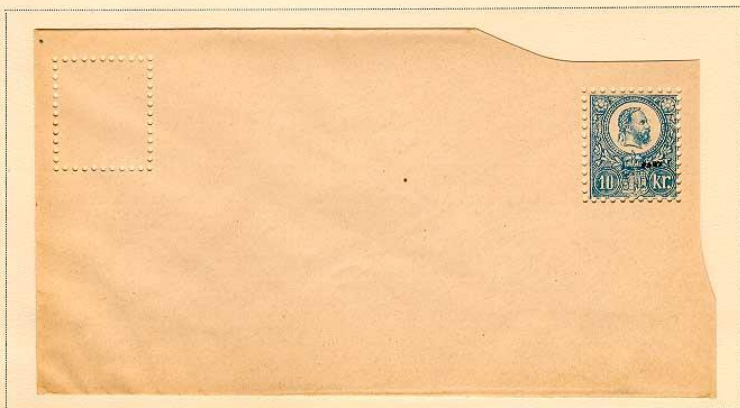
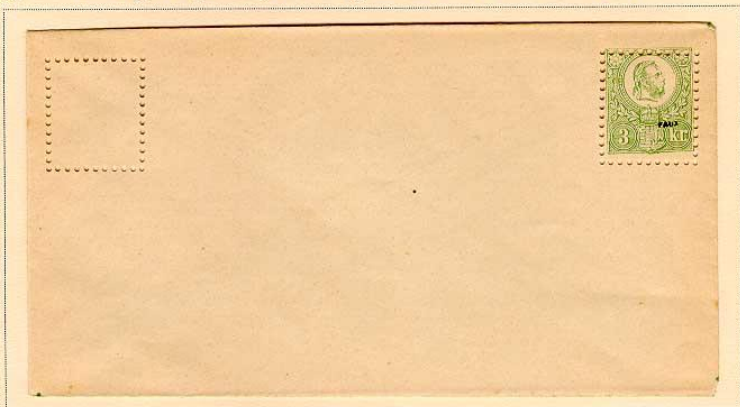
Surcharge sur timbre de France 1875-1900

HONGRIE

1871

Enveloppes originales ayant servi à produire le 3 et 10 kreutzer lithographiés

ALLEMAGNE

Timbres de 1889 vendus comme non dentelés ou surchargés colonies

Oblitérations

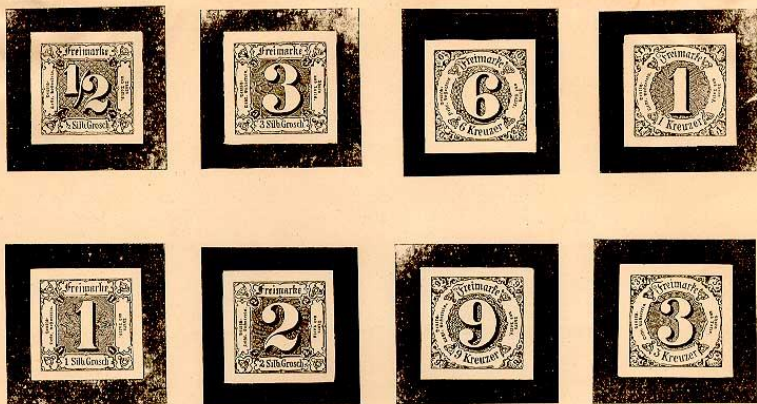

ALLEMAGNE

ETATS DU NORD ET DU SUD 1852

1852 à 1867

Imprimés en noir puis teletés

NORD

SUD

OBLITERATIONS

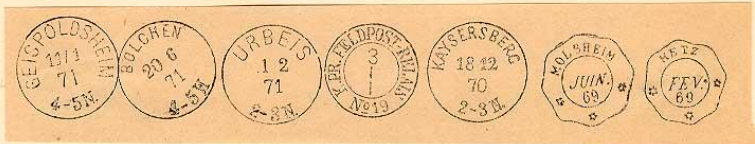

ALSACE LORRAINE

1870

Oblitérations

ALBANIE

Surcharge sur timbre
de Turquie 1908-1910

Oblitération

1870-1875

ANGOLA

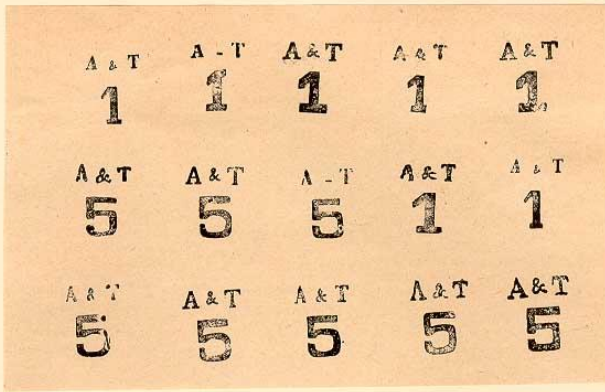
Oblitérations

Surcharge sur timbres 1893

ANNAM ET TONKIN

Surcharges sur timbres-poste des Colonies Françaises de 1881

Oblitérations

ANTILLES ESPAGNOLES

1885-1888

Oblitération espagnole

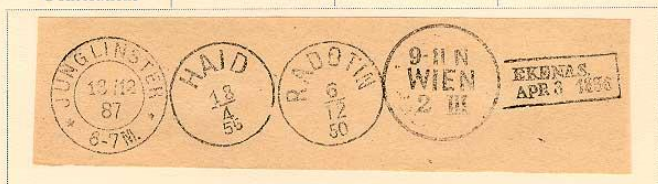

AUTRICHE JOURNAUX

1851-1858

Oblitérations

FINLANDE

1866

1856

Poste locale

Oblitérations

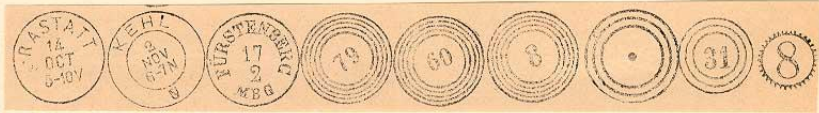

BADEN

1862

Oblitérations

BAVIÈRE

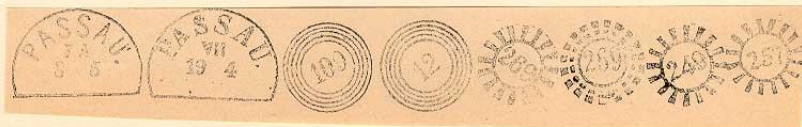
1849-1850

1862

Timbres taxes 1870

Oblitérations

1866

BELGIQUE

1869

OBLITÉRATIONS

OBLITÉRATIONS

BOLIVIE

surcharge violette
Timbre 1894

1906

BOSNIE

1910 Jubilé des 80 ans de l'Empereur

1883

BORNÉO

1889 - 1892

Oblitération

Surcharges

BRËME

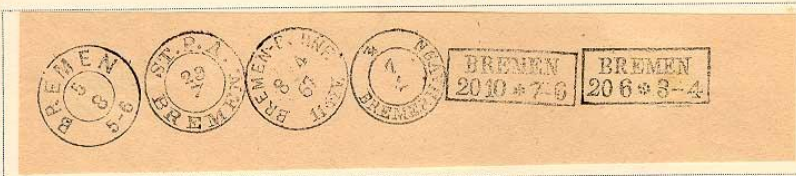
1855-1861

Poste locale

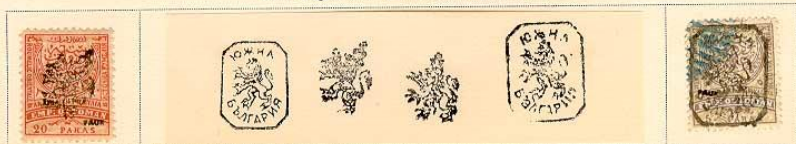

Oblitérations

BULGARIE DU SUD

Surcharges sur timbres de Roumélie

1854-1866

BRÉSIL

Timbres-Taxe 1880 percés en lignes

Oblitérations

BULGARIE

Oblitérations

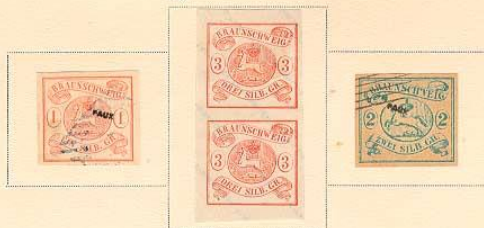

Surcharges

BRUNSWICK

1852

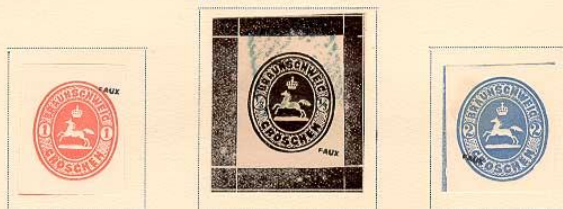
1853-1865

Oblitération imprimée avec le timbre

Impression en relief

1866

Oblitérations

1892

ILES COOK

BUENOS - AYRES

Valeur grattée

Impression soignée

1860

Oblitérations

1853-1858

CAP DE BONNE-ESPÉRANCE

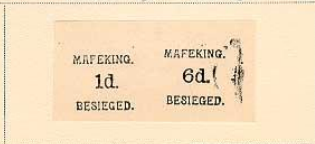
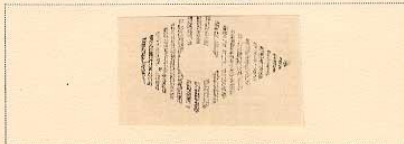
Gravure sur bois

1861

Oblitération

Timbre 1892 " surcharge "

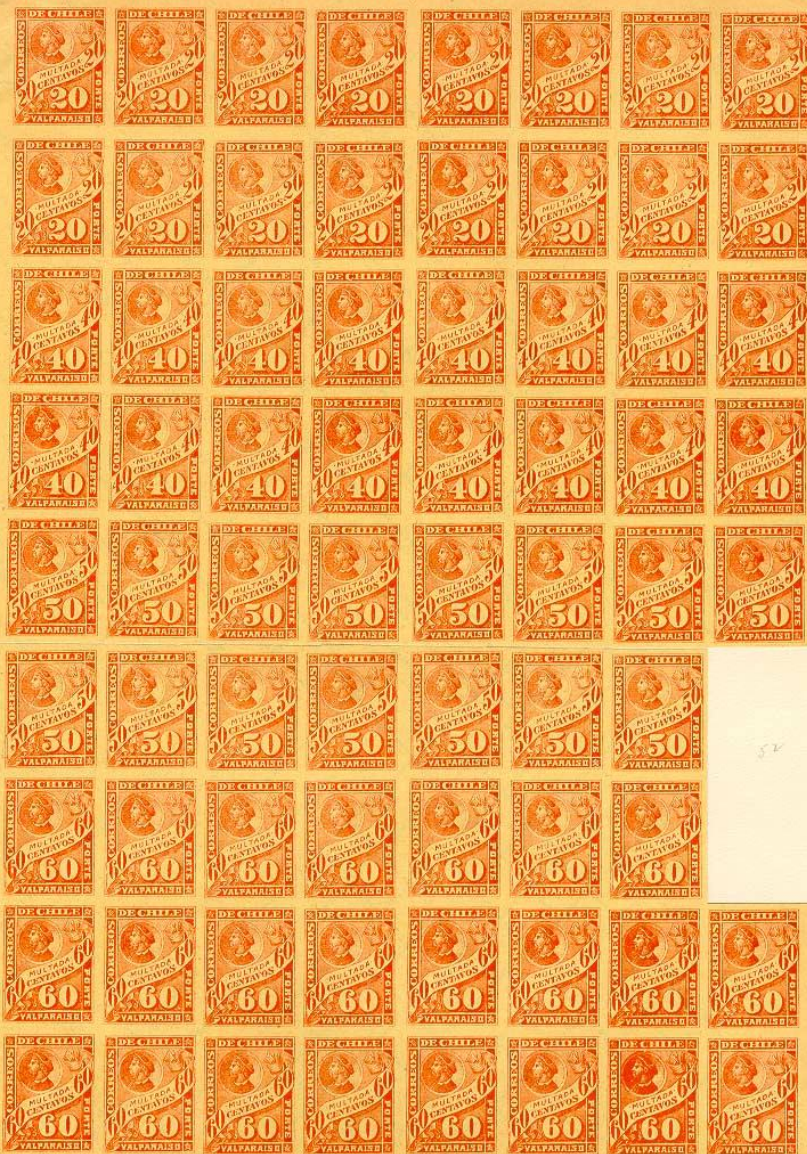
no. CAP VERI

CHIMBASSI

CHILI

CHILI

CHILI

Timbres-taxe 1895

Surcharge sur timbre 1899

Oblitérations

HÉLIGOLAND

1867

Oblitérations

HONDURAS

Surcharges sur timbre 1865

COLOMBIE

Bolivar 1863

Chargé

1865 Taxe

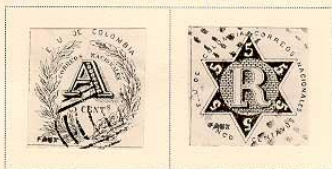
1881

1865 Taxe

1865 Lettres chargées

Oblitérations

CHYPRE

Surcharges sur timbres de Grande-Bretagne 1858-1881

CHINE RUSSE

Surcharge sur timbres 1899-1903

Surcharge

COSTA RICA

Timbres authentiques
pour être faussement surchargés

originals

Surcharges

COLONIES ALLEMANDES

1900

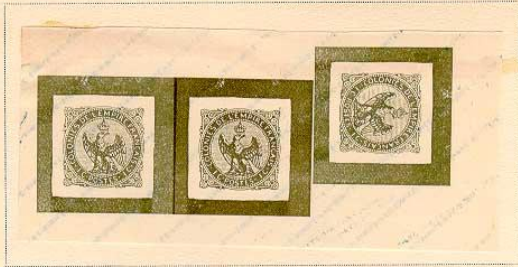

Surcharges sur Timbres d'Allemagne authentiques de 1889

COLONIES FRANÇAISES

1859-1865

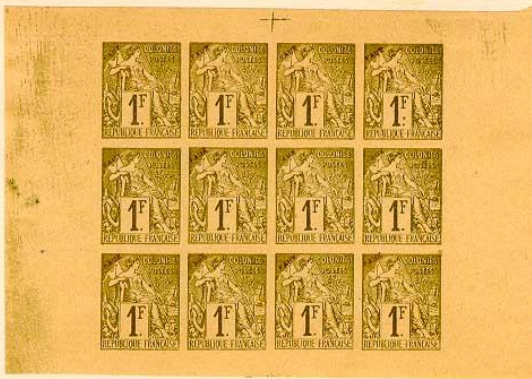
1881

COLONIES FRANÇAISES

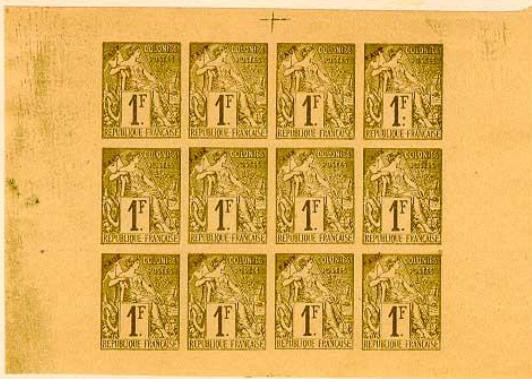
COLONIES FRANÇAISES

Timbres taxe 1884-1892

COLONIES FRANÇAISES

Timbres taxe 1884-1892

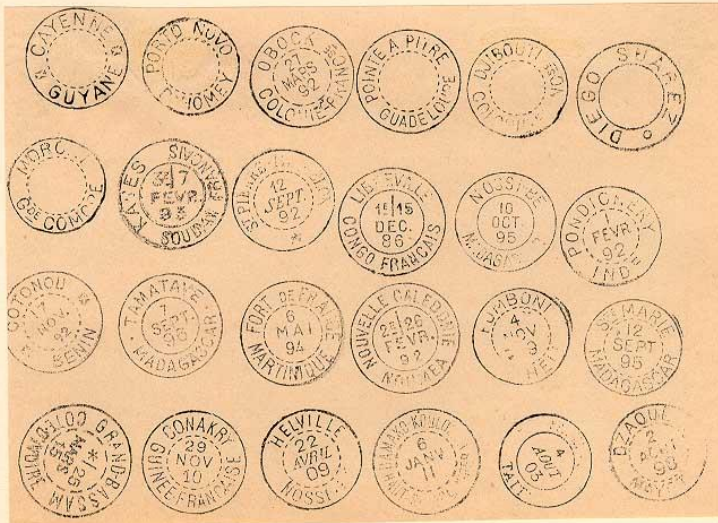
COLONIES FRANÇAISES

Surcharges diverses

OBLITÉRATIONS RENCONTRÉES

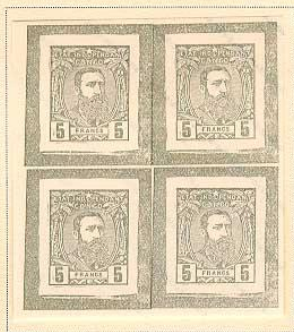

CONGO - BELGE

1886

1887-1894

Oblitérations

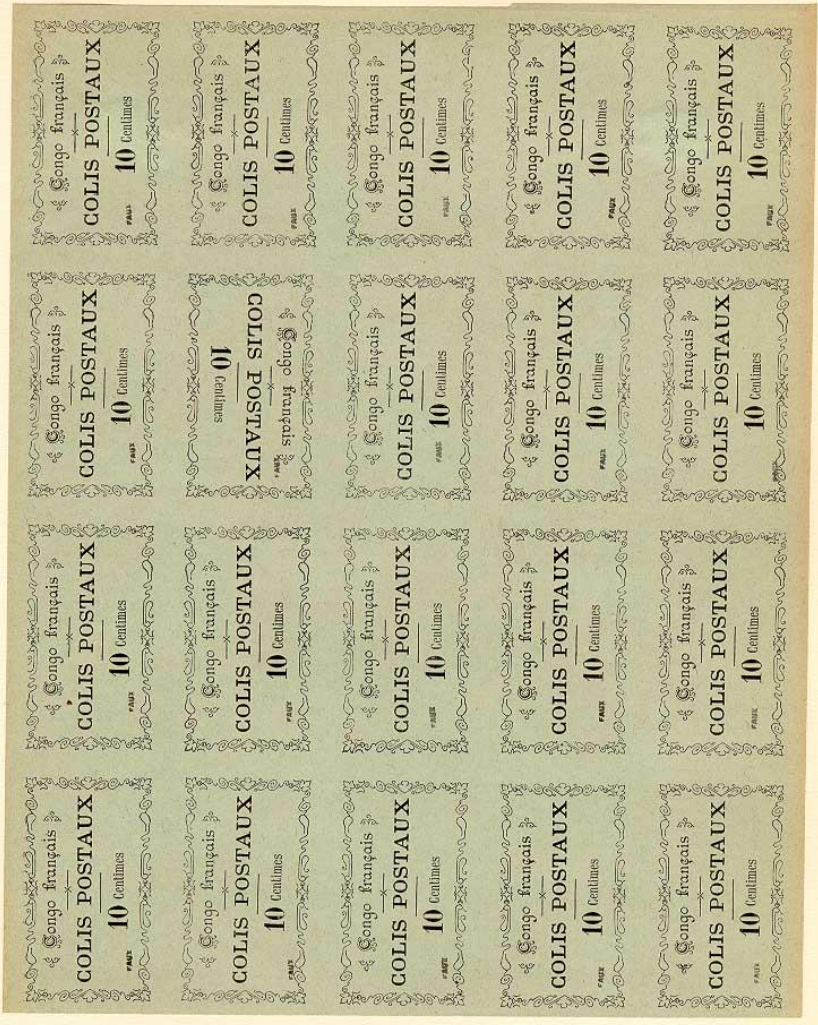
sur Colis-Postaux

COLIS POSTAUX
Fr. 3.50

COLIS POSTAUX
Fr. 3.50

CONGO FRANÇAIS

COTE DU NIGER

Surcharges sur Timbres de Grande-Bretagne

COTE DES SOMALIS

Surcharges sur Timbres d'Obock

Oblitération

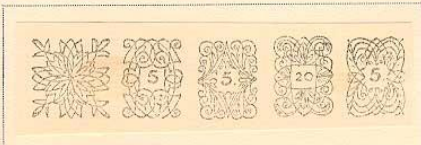

CUBA

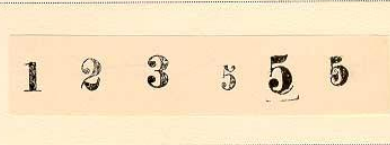
1898

Surcharges sur timbres 1882

Surcharges sur timbres 1896-1898

CRÈTE

Bureau Russe de Rethymno

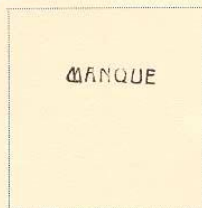
Oblitération

Bureaux Anglais

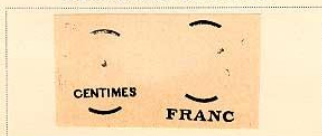
Administration Crétoise

Surcharge

Administration Autrichienne

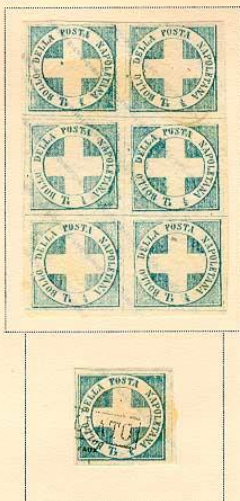

Administration Italienne

CROIX DE SAVOIE

1860

1861

Croix de Savoie

Oblitérations
Sicile

G^o Provisoire

ISLANDE

1873

Oblitérations

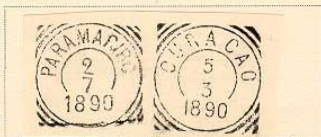

CURAÇAO

1873-1891

Oblitérations

DOMINICAINE

Oblitération imprimée avec le timbre

1866-1874

1879

1900

Surcharge
pour timbres 1880

1879

1881

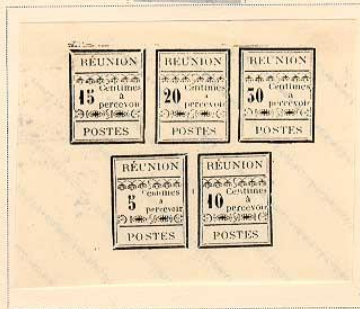
DIÉGO-SUAIREZ

1890

RÉUNION

1851

TIMBRE - TAXE

1889

1867 EGYPTE

1872

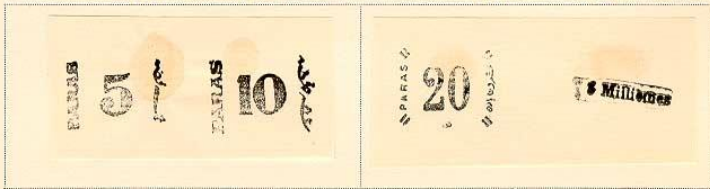

Taxe 1888

Surcharges sur timbres 1872

sur timbres 1879

CANAL DE SUEZ

1868

Timbres d'Italie surchargés

ERITHRÉE

Surcharges

ÉQUATEUR

1865

1866

Oblitérations

Surcharges

RESELLADA

Chimborazo
Riobamba

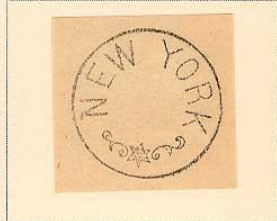

1898 1897

ÉTATS - UNIS - JOURNAUX

1866

Oblitération

ESPAGNE

1850

1851

1852

1852

ESPAGNE

1853

ESPAGNE

1853

1853

1853

MADRID
poste locale

1854

ESPAGNE

1854

1860

1864

1865

1865

ESPAGNE

1865

1865

1866

1870

1872-1873

ESPAGNE

1872-1873

1876

ESPAGNE

1889

1874

NAVARRRE

OBLITERATIONS

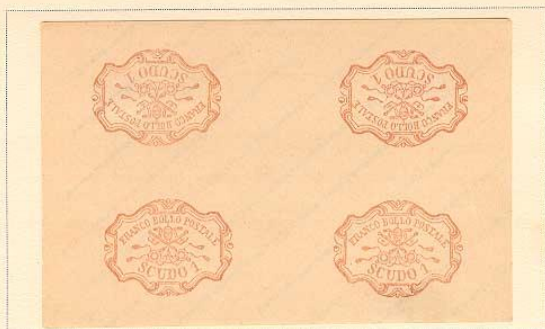
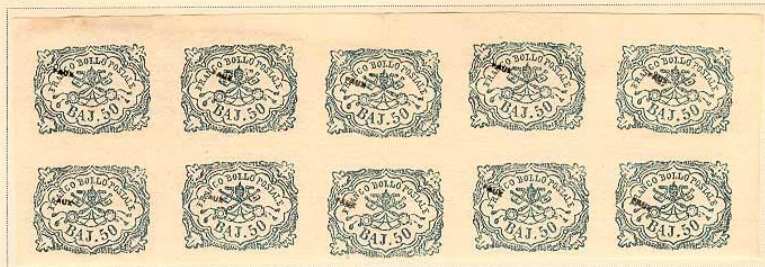

SURCHARGES

ÉTATS DE L'ÉGLISE

1852

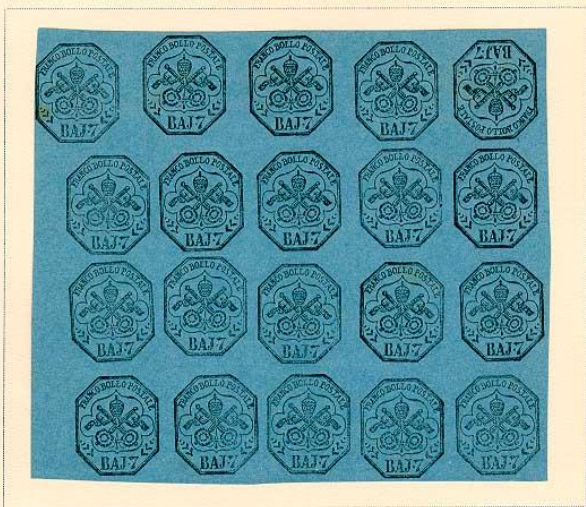

1867

ÉTAT DE L'ÉGLISE

1852

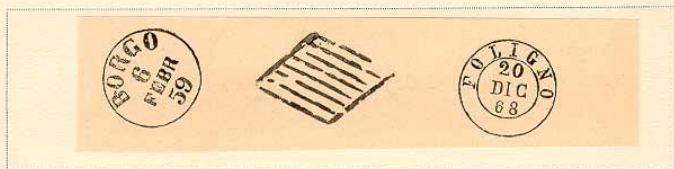

ÉTATS DE L'ÉGLISE

1868

OBLITÉRATIONS

FAUX FABRIQUÉS EN ITALIE

en 1920-1921

par la Maison V. E. U. à Gênes par un nouveau procédé

1894

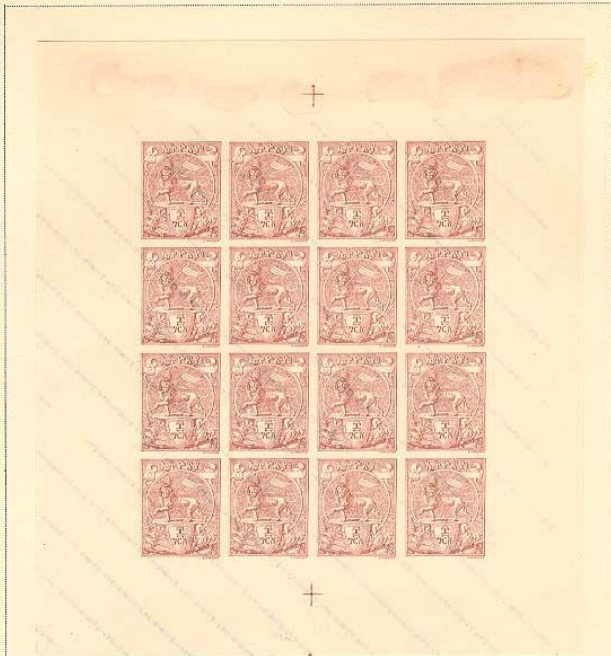
ETHIOPIE

ETHIOPIE

ETHIOPIE

ETHIOPIE

ETHIOPIE

1902

1905-1906

Taxe 1905

1896

1868

FERNANDO-PO

1899

Surcharge
sur timbre 1894

AUSTRALIE OCCIDENTALE

Oblitérations

Surcharge sur timbres 1882

ILES FIDJI

Surcharge

sur timbre 1872

ILES IONIENNES

Oblitération

FRANCE

1849-1850

1853

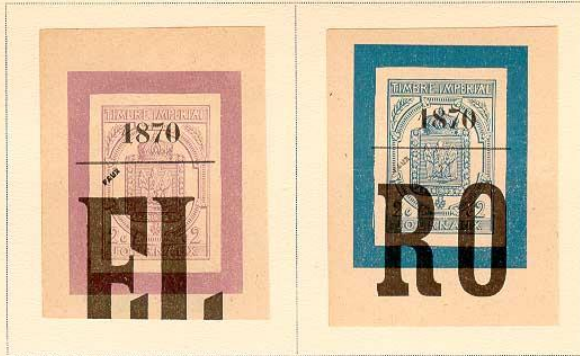

FRANCHISE MILITAIRE
Timbres-Poste 1903-1920 surchargés

FRANCE

Timbres pour journaux 1868

Timbres-Taxe

1859

1871

1882

1882-1894

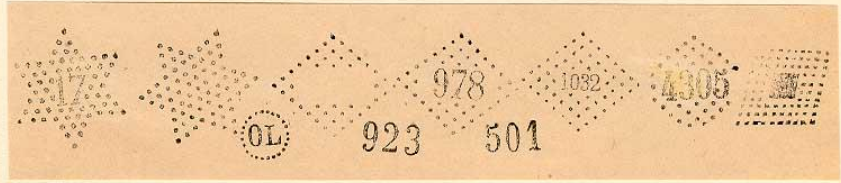
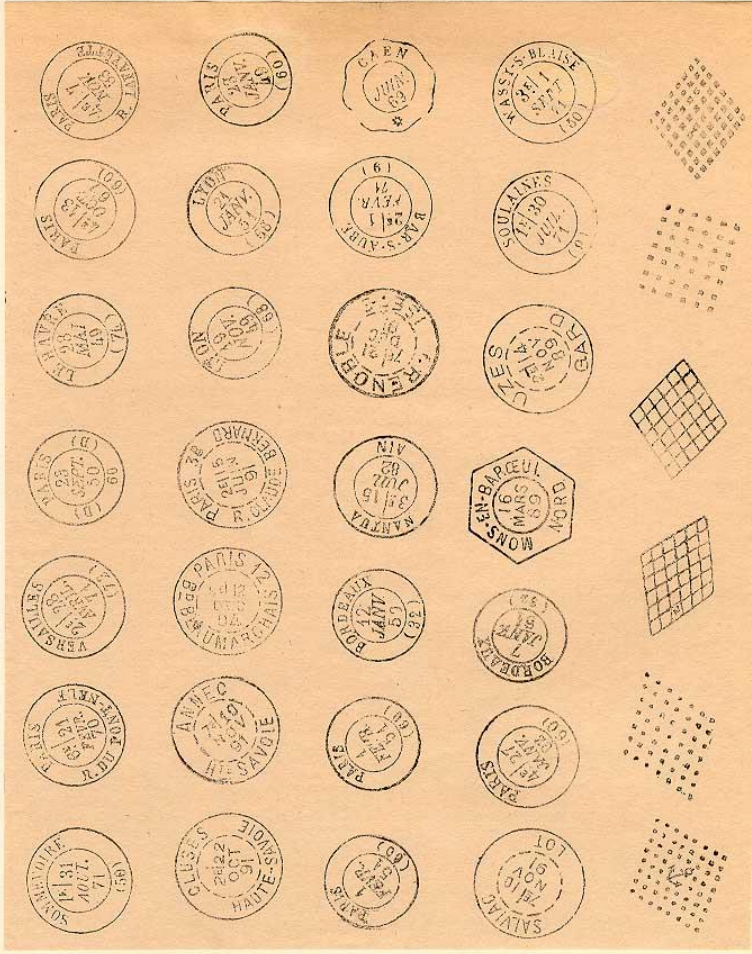

1868

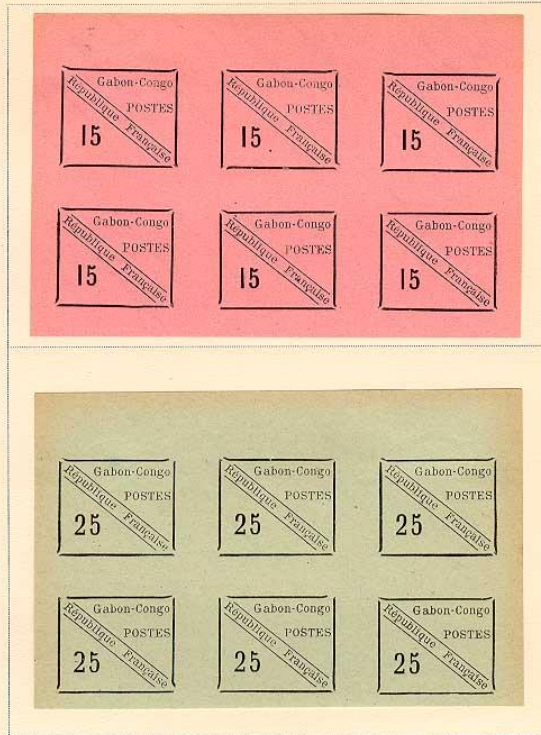
Timbres-Télégraphe

FRANCE
Oblitérations

GABON

OBLITÉRATIONS

Surcharges

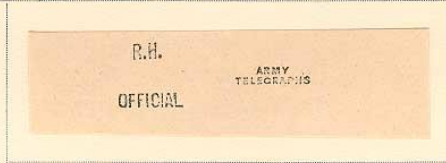
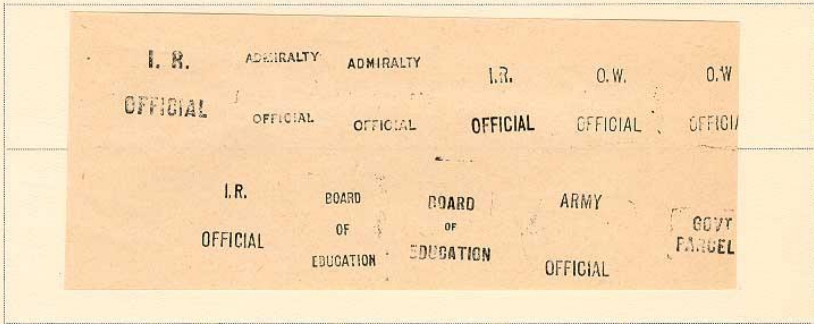

GRANDE BRETAGNE

Timbres de service. Surcharges sur timbres divers

Surcharges diverses

1854 INDES ANGLAISES

Surcharges

GRÈCE

Tirages de 1861 à 1899

GRÈCE

Emission des Jeux Olympiques

1896

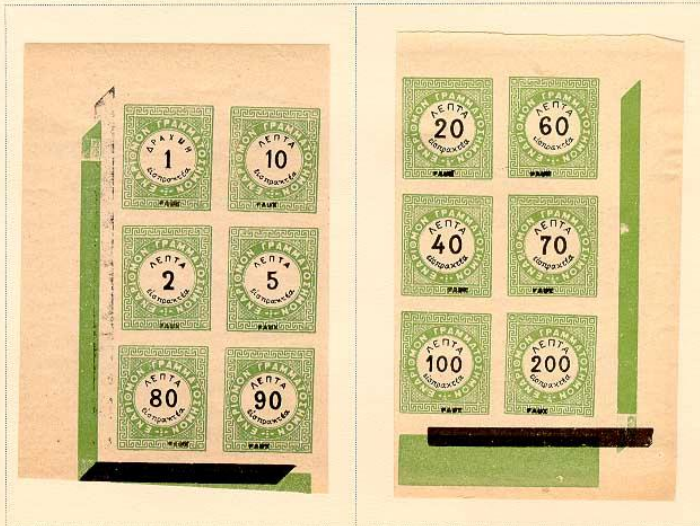

ΔΡΑΧΜΗ 1 Α Ή ΔΡΑΧΜΑΙ 2

Taxes

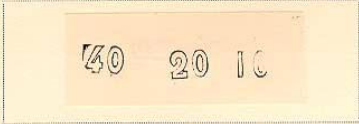

Timbres-Taxe 1875-1879

GRÈCE

Chiffres apposés au verso des timbres

Surcharges

SERBIE

1900

1904

Oblitérations

GRIQUALAND

Surcharges sur timbres Cap de Bonne Espérance 1864-1882

GUAM

Surcharge sur timbre des Etats-Unis 1895-1899

GUADELOUPE

Timbres-taxe 1876

Surcharges sur timbres des Colonies Françaises

1892

Oblitérations

1912

GUYANNE ANGLAISE

1862

1880

Oblitération

HAWAÏ

1864

Oblitération

HAITI

1881

1904 Surchargé

Oblitération

Surcharge

GUINÉE

GUINÉE

WURTEMBERG

1857

1851

1866

1881

Service

1875-1879

HAMBURG

1859

1864

1864 dentelés

HAMBURG
Réimpressions

1864-1865

OBLITERATIONS

HANNOVER

1850 - 1861

1856

1859

1856

1853

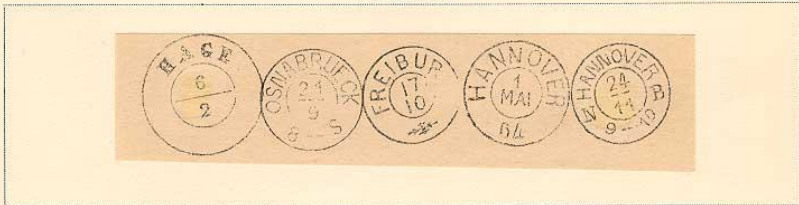
1859

1859-1863

Oblitérations

INDES PORTUGAISES

INDES PORTUGAISES

Surcharges

INDES PORTUGAISES

INDES PORTUGAISES

Oblitérations

Surcharges

CEYLAN

On Service	FIFTEEN CENTS	Postage & REVENUE FIVE CENTS	Two Cents	TEN CENTS	TEN CENTS
---------------	------------------	---------------------------------------	-----------	--------------	--------------

JAPON

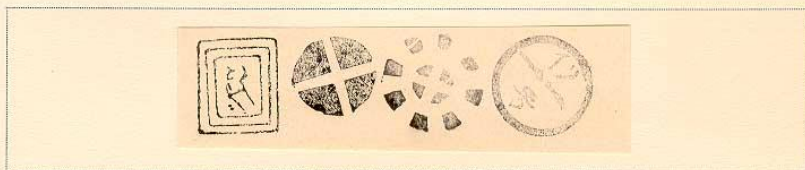
1871

1872

Oblitérations

NOUVELLE ÉCOSSE

1864-1869

LIBÉRIA 1867

Oblitération

1859

LUBECK

1864

Oblitérations

LOMBARDO-VÉNÉTIE

1850

Papier épais et mince

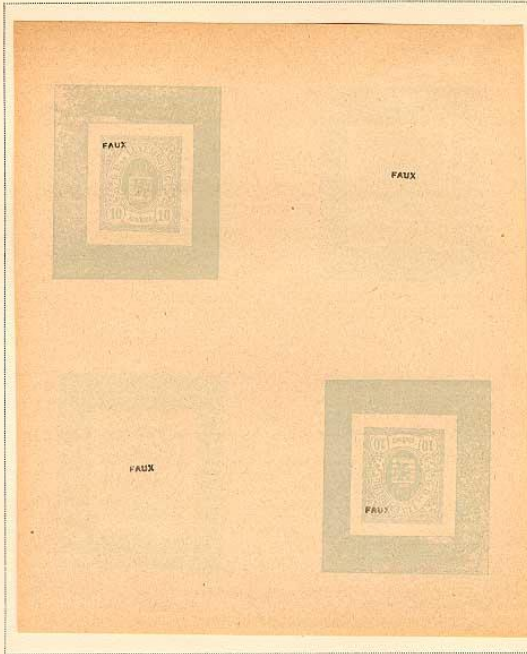

Oblitérations

LUXEMBOURG

1859-1863

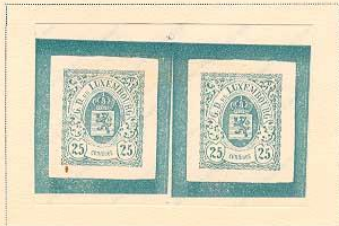
LUXEMBOURG

1859-1863

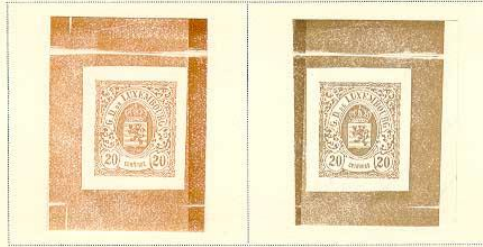
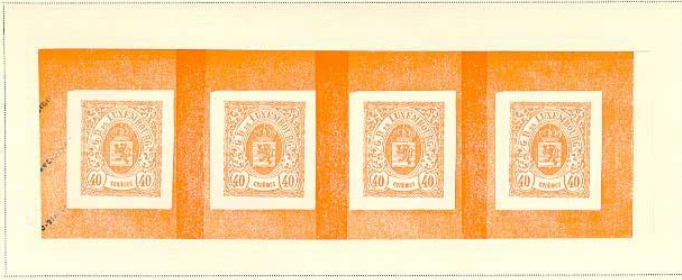
LUXEMBOURG

1865-1872

LUXEMBOURG

1865-1872

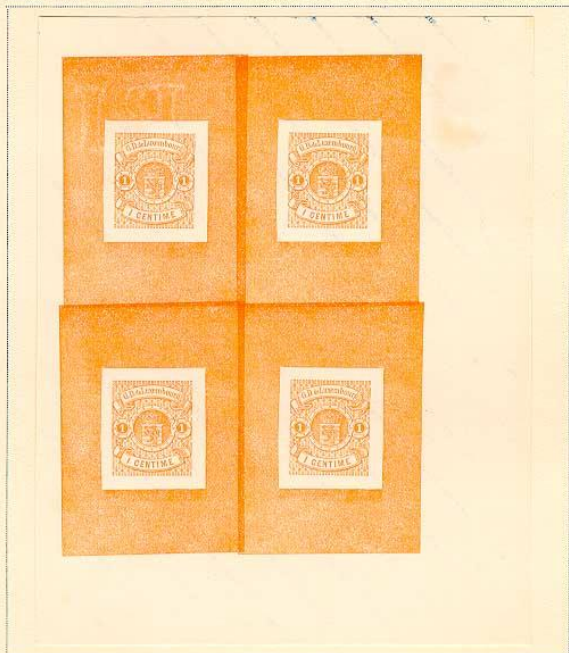
LUXEMBOURG

1865-1872

Percés en lignes blanches

1865-1872 Percés en lignes colorées

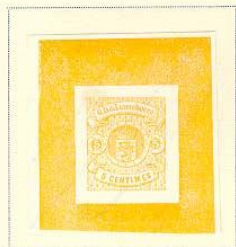
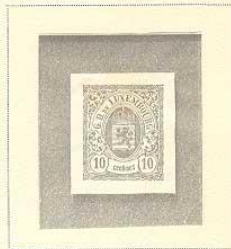
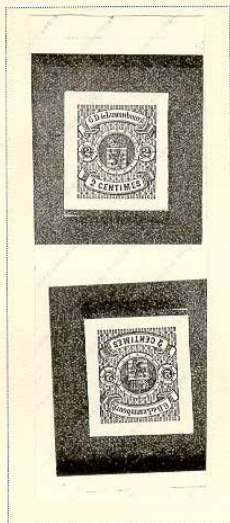
LUXEMBOURG

Imprimés en feuilles de 25 timbres

1880

Impression soignée

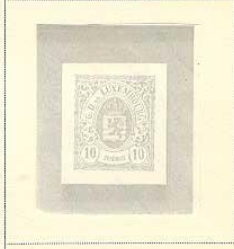
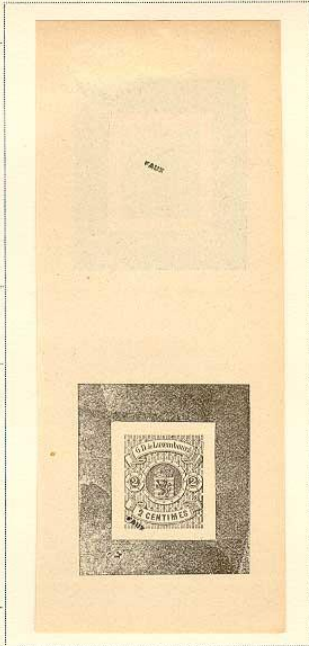
1882

LUXEMBOURG

Dentelés

1874

LUXEMBOURG

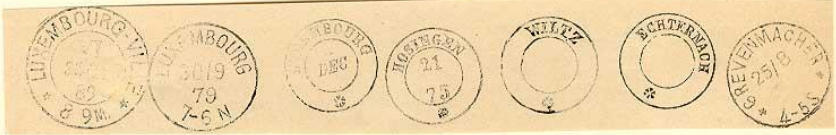
non dentelé

percé lignes blanches percé lignes colorées

dentelé

Oblitérations

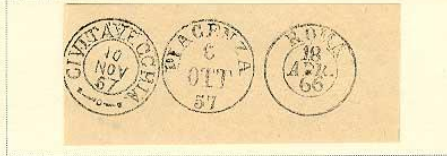
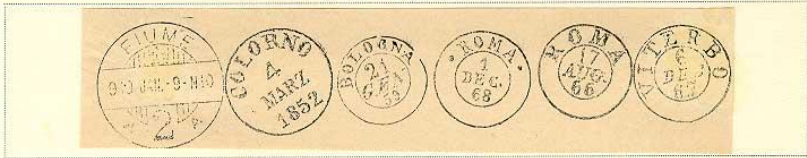

Surcharges service

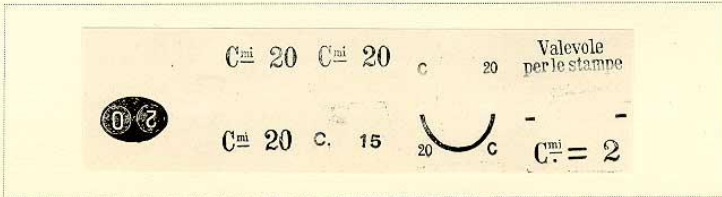

ITALIE

Oblitérations diverses

Surcharges

MACAO

MACAO

MACAO

Oblitérations

MOZAMBIQUE

MEXIQUE

1856

1864

1868

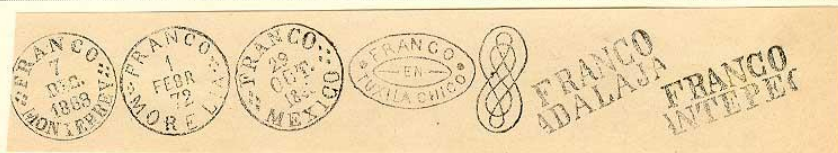
1872

Porte de Mar 1875

Oblitérations

SÁLTILLO

Surcharges

$\frac{1}{2}$

MEXIQUE

1863

Timbres authentiques surchargés : nom de ville et 1/2

1852

MODÈNE

1859

Taxe

Oblitération

CHINE ALLEMANDE

Timbres d'Allemagne surchargés

Oblitérations

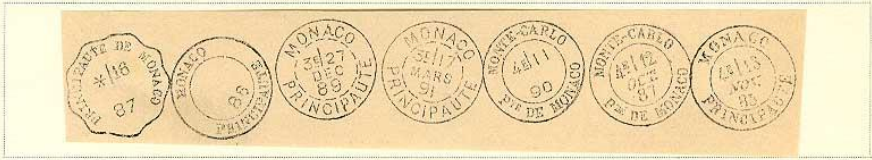

1885

MONACO

Oblitérations

MECKLENBOURG - SCHWERIN

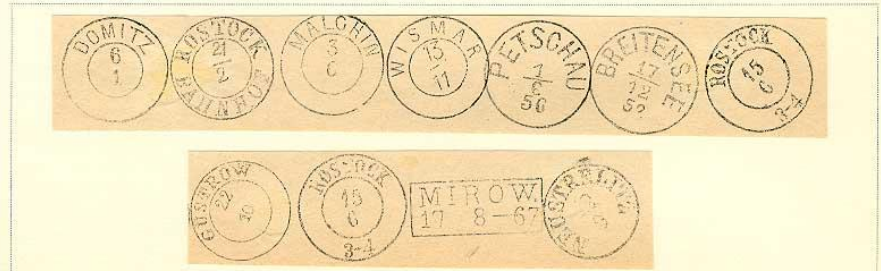
1856

1864

1856-1867

Oblitérations

MOZAMBIQUE

Surcharges sur timbre 1898

Oblitérations

1861 NEVIS

Oblitération

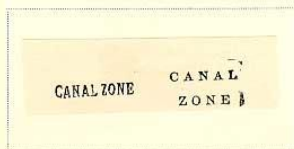

1878

PANAMA

Surcharges

NICARAGUA

Oblitération

1896

MONTÉNÈGRO

Occupation Autrichienne

Surchargé

Oblitération

Surcharges

1886

NOUVELLE RÉPUBLIQUE

OLDENBOURG

1888

Oblitérations

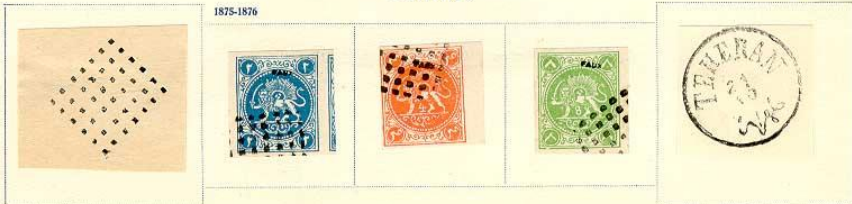
PARAGUAY

Surcharges

PERSE

Oblitération

1875-1876

PARME

1852

1852

1854

1857

PARME

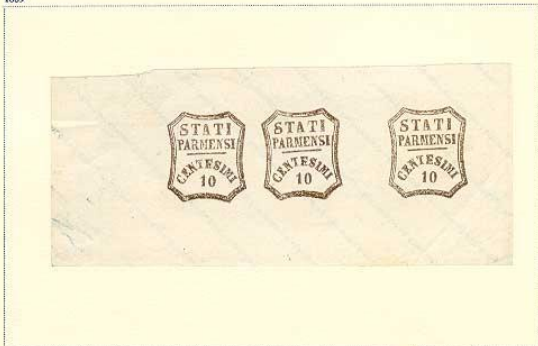
1859

Oblitérations

1859

1898

PHILIPPINES

Surcharges sur Etats-Unis 1899 à 1904

Surcharges

1898

PORTO RICO

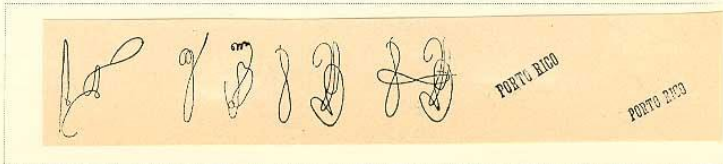
Oblitération

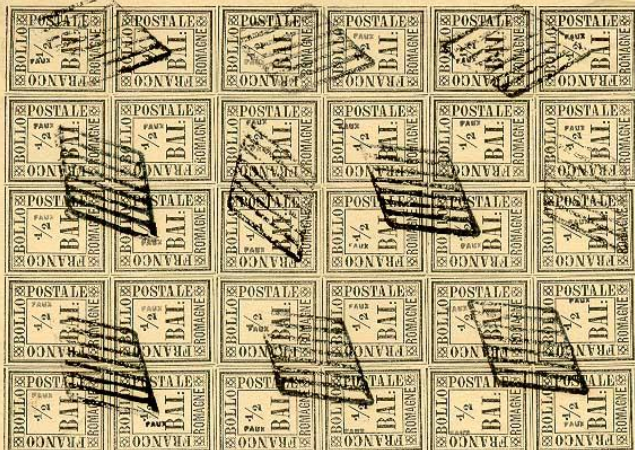
Oblitération

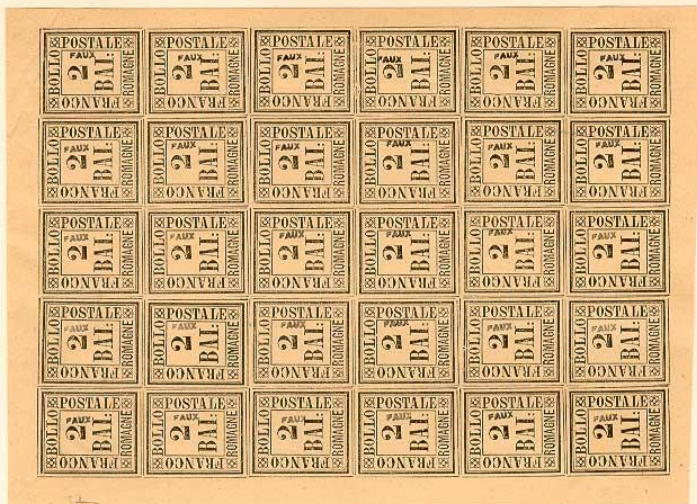
Surcharges sur timbres de Cuba et Etats-Unis

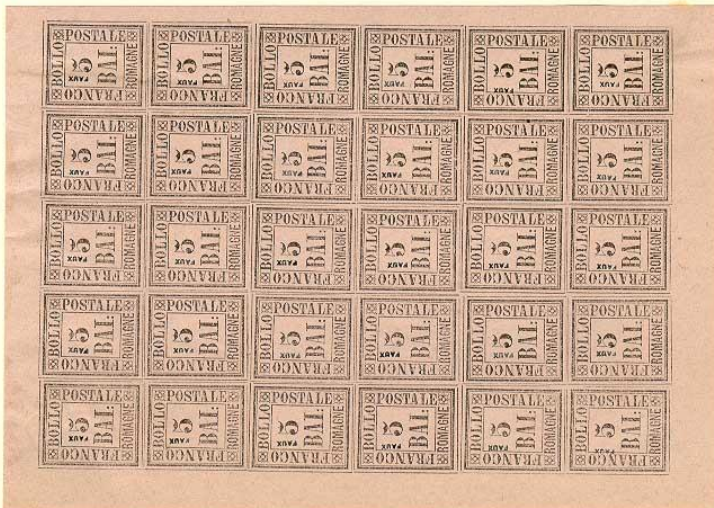
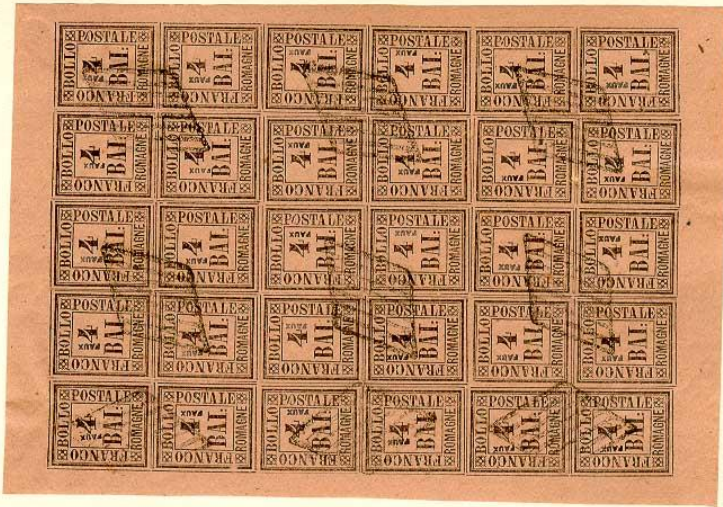
ROMAGNES

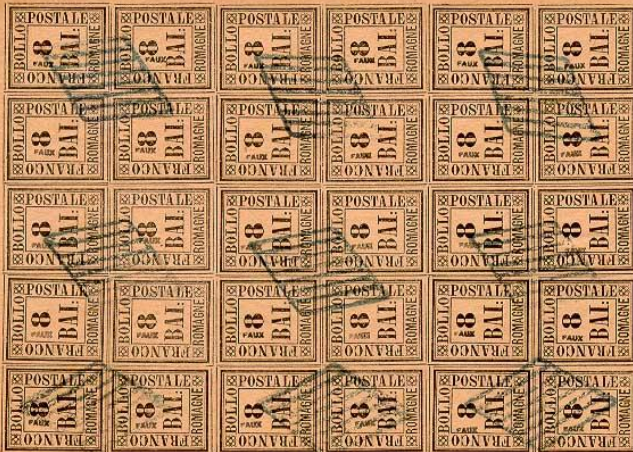
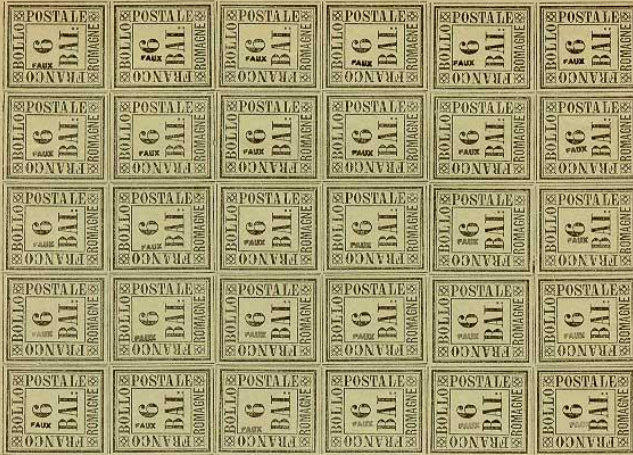
ROMAGNES

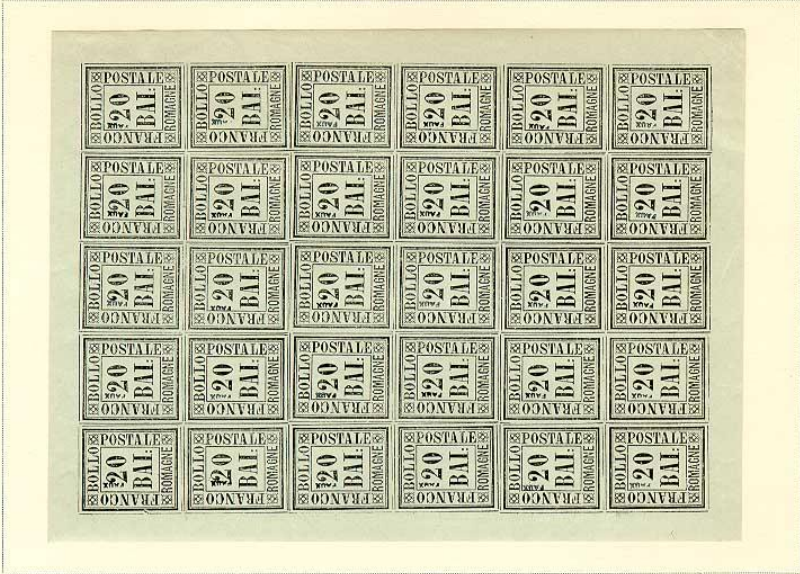
ROMAGNES

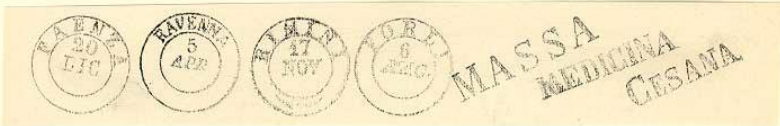
ROMAGNES

ROMAGNES

Oblitrations

1881 à 1885

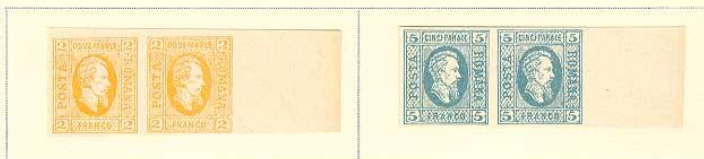
ROUMÉLIE ORIENTALE

Oblitration

1865 ROUMANIE

1866 à 1867

ROUMANIE

1868-1870

1869 ROUMANIE

1871-1872

ROUMANIE

1872

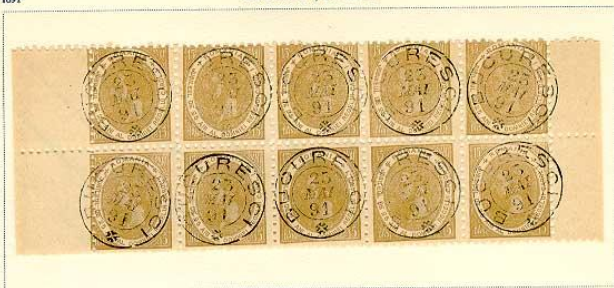
1885

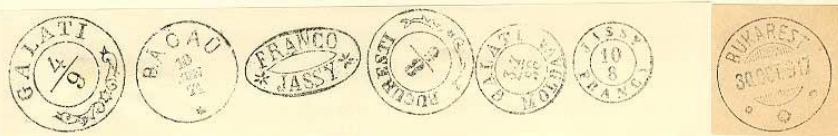
ROUMANIE

Emission Jubilaire

1891

Oblitérations

SAXE

1851

1850

Oblitérations

1851

RUSSIE

Vergé vertical

1883

SARDAIGNE

1861

1883

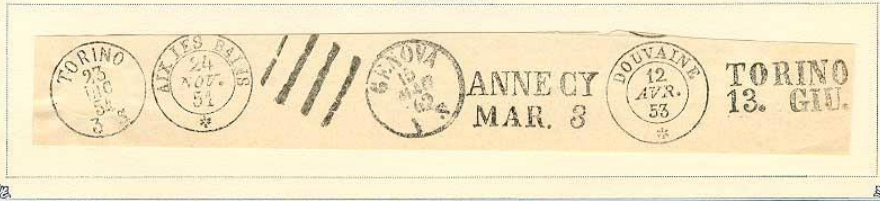
1883

1855-1861

Oblitérations

SAINT-MARIN

1877-1890

1892-1894

SAINT MARIN

1895-1899

Surchargés

Oblitérations

WENDEN

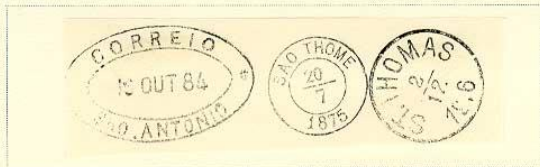
1863

SAINT-THOMAS ET PRINCE

Oblitérations

SCHLESWIG-HOLSTEIN

1850

1865

HOLSTEIN

1864

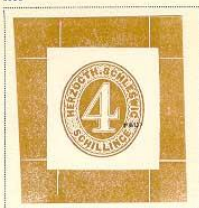

1864

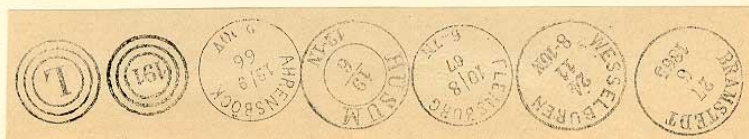

SCHLESWIG

1864

Oblitérations

SHANGHAI

1866-1877

Oblitération

Surcharge 1893

VÉNÉZUÉLA

1859

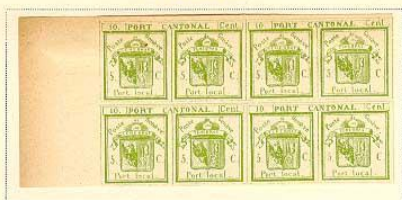
1863

1865

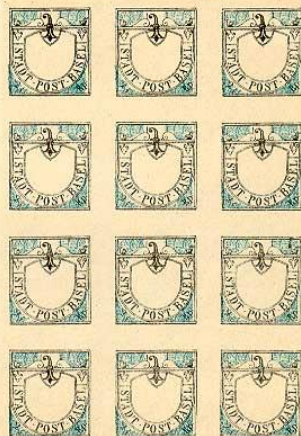
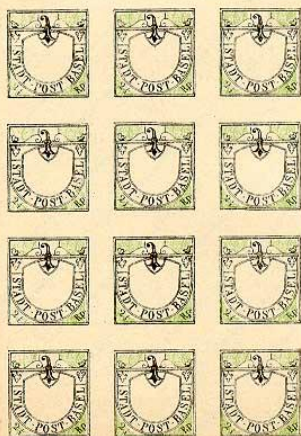
SUISSE

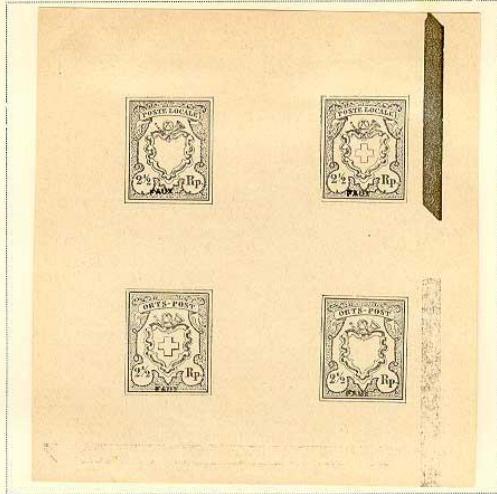
Pour " Essais "

BALE 1845

Pour " Timbre "

SUISSE

GENÈVE

Petit aigle

1845-1848

Petit aigle

1843

Double timbre

Grand aigle

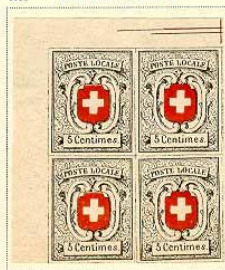
1849

VAUD

1851

NEUCHÂTEL

1849

VAUD

SUISSE
1845 Bâle

1845 Zurich

Zurich

1850

Winterthur

1850

Postes Fédérales

1852

Rayons III

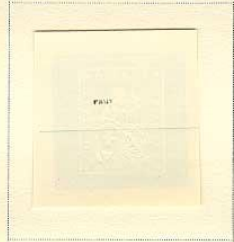

1854-1862

SUISSE

Le fil de soie est remplacé par un trait imprimé

1862

Filigrane dans croix ovale

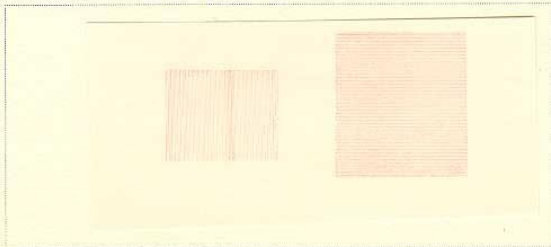

SUISSE

1867-1878

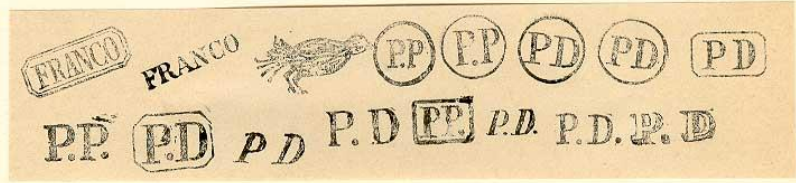
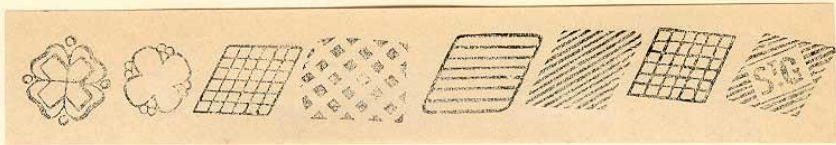
Papier prêt à recevoir le Zurich 4 et 6

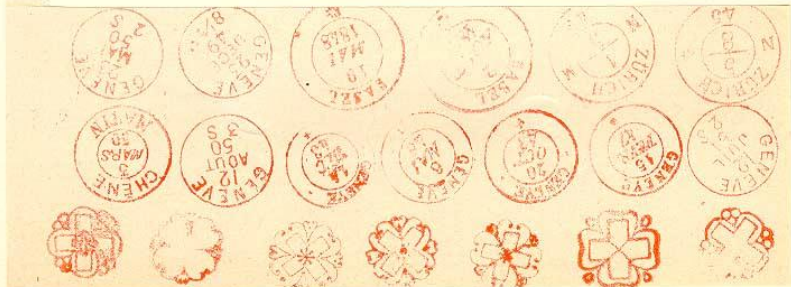
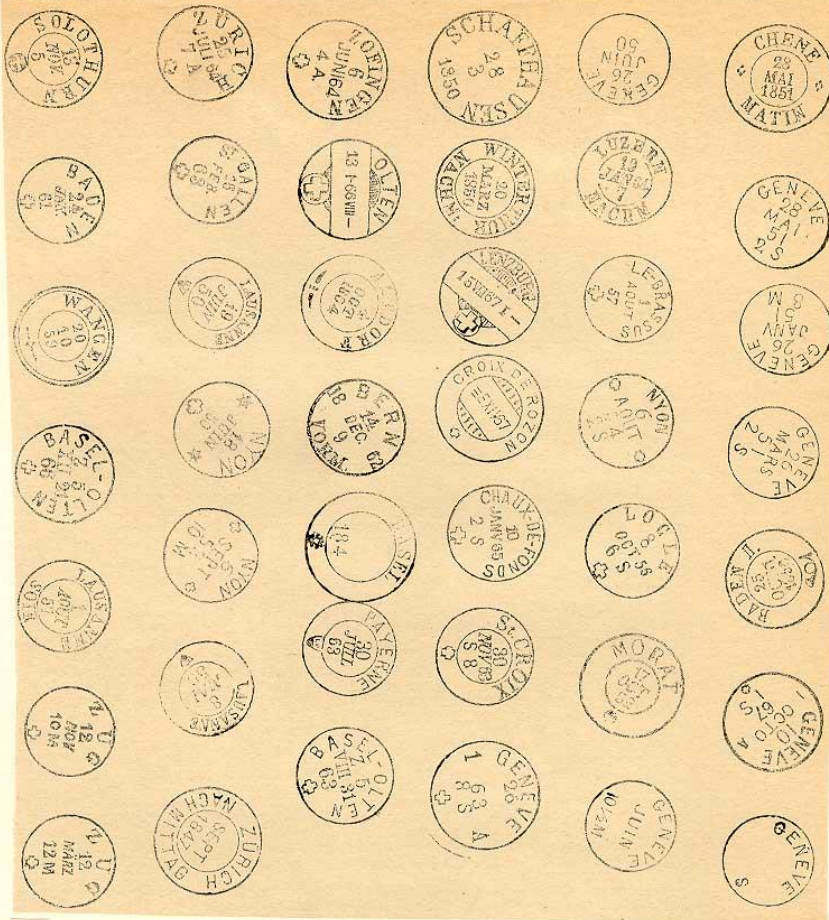
Timbre 10 cent. rose
décoloré chimiquement pour
recevoir l'impression du
60 cent. bronze et 1 fr. or

OBLITÉRATIONS SUR TIMBRES SUISSES

OBLITÉRATIONS SUR TIMBRES SUISSES

SURINAM

1873-1892

Surchargés

Oblitération

Surcharge

1.00 1.00
SURINAME

GUANACASTE

Surcharges sur timbres de Costa-Rica

GUANACASTE

GUANACASTE

Guanacaste

Guanacaste

GUANACASTE

COCHINCHINE

Surcharges sur timbres français 1881

15

15

5

c. ch.

TIMOR

Surcharge

TIMBRE LOCAL ANGLAIS

TOSCANE

1851

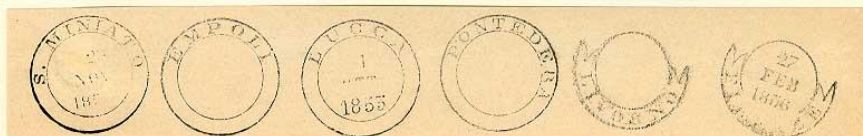

TOSCANE

1860

Oblitérations

TRANSVAAL

1885-1893

1896

1900

TRANSVAAL

Oblitérations

TRANSVAAL

Surcharges

Transvaal Telegraphs	Transvaal Telegraphs.	2½ Pence	HALVE PENNY	TWISE PENCE Z. A. R.
C.S.A.R.	V. R. I.	V. R. I.	V. R.	TF
V.R.I. 3d.		TF	TRANSVAAL	AT TELE- GRAAF.

1858

MAURICE

ÉTATS INDIENS

Divers

GUATÉMALA

1878

1878

TURQUIE

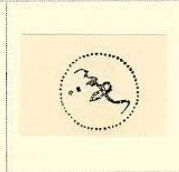
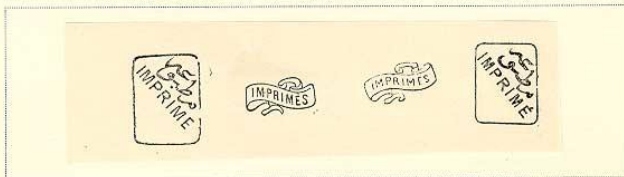
Poste locale

Oblitération

Surcharges

1856

URUGUAY

1858

1860

1859

URUGUAY

Service

Service

Oblitérations

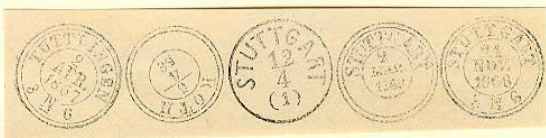
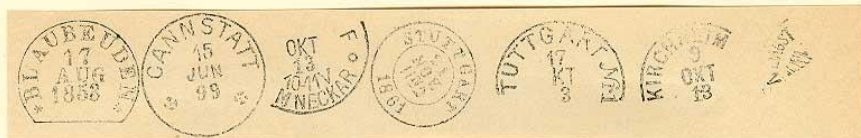

Surcharges

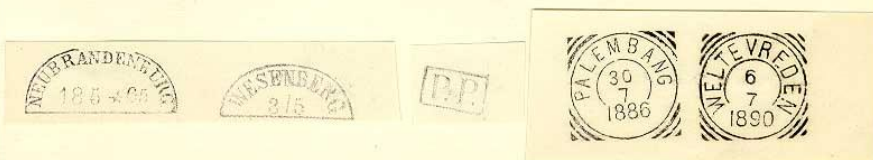

OBLITÉRATIONS

WURTEMBERG

DIVERSES

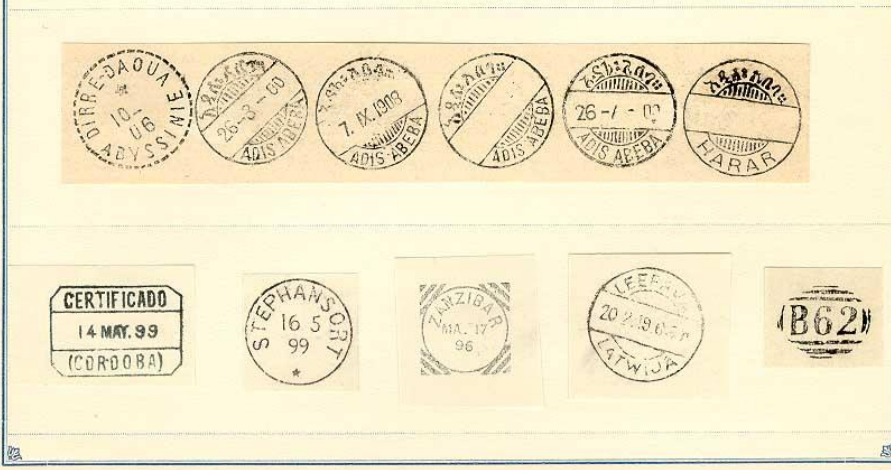

OBLITÉRATIONS

TURQUIE

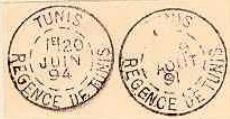
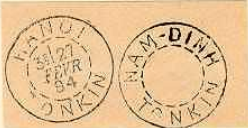
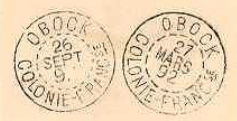
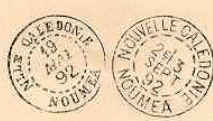
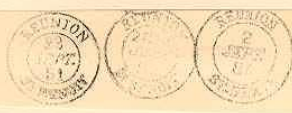

ÉTHIOPIE

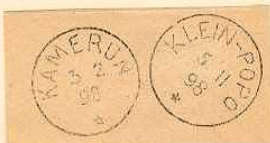
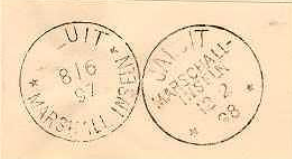

OBLITÉRATIONS

COLONIES FRANÇAISES

COLONIES ALLEMANDES

OBLITÉRATIONS

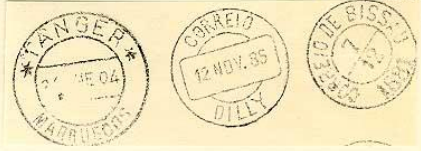
ÉTATS INDIENS

Cuba

Maroc Espagnol

Uganda

Erithrée

Levant Allemand

Levant Roumain

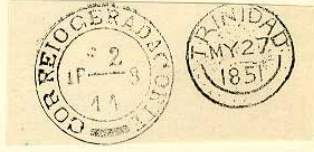
Barbades

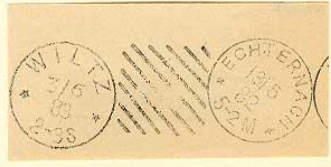
Maroc Allemand

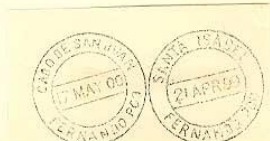
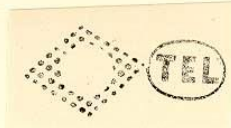
Trinité

Tahiti

OBLITÉRATIONS DIVERSES

SURCHARGES

Nouvelle Calédonie

N^{ELLE}
CALEDONIE

N^{ELLE}
C^{ALÉDONIE}
5

N^{ELLE}
CALEDONIE

N. C. E.
10
CENTIMES

N. C. E.
10 c

N. C. E.
5 c.

N C E
25

Saint-Pierre et Miquelon

15 c.
SPM

15 c.
SPM

05
SPM

15
SPM

5
SPM

25
SPM

5
SPM

T
ST-PIERRE M. ON
P

T
ST-PIERRE M. ON
P

T
ST-PIERRE M. ON
P

T
ST-PIERRE M. ON
P

T
ST-PIERRE M. ON
P

P D
5

Nossi-Bé

NSB
0 25

NSB
0 25

NSB
25 c

NSB
25 c.

25

15

15

Nossi-Bé

Nossi-Bé
1^{fr}

Nossi-Bé
75

Nossi-Bé
50

Nossi-Bé
25

Nossi-Bé
25

NSB
25

Nossi-Bé
chiffre-taxe
0.35
A PERCEVOIR

Nossi-Bé
chiffre-taxe
0.35
A PERCEVOIR

Nossi-Bé
chiffre-taxe
0.50
A PERCEVOIR

Nossi-Bé
chiffre-taxe
0.30
A PERCEVOIR

Nossi-Bé
chiffre-taxe
0.30
A PERCEVOIR

Nossi-Bé
chiffre-taxe
0.20
A PERCEVOIR

NOSSI-BE

Nossi-Bé
25 c.
A PERCEVOIR

Nossi-Bé
15 c.
A PERCEVOIR

Nossi-Bé
10 c.
A PERCEVOIR

Nossi-Bé
5 c.
A PERCEVOIR

Nossi-Bé
5 c.
A PERCEVOIR

Nossi-Bé
5 c.
A PERCEVOIR

Nossi-Bé
chiffre-taxe
1^{fr}
A PERCEVOIR

Nossi-Bé
0.10
A PERCEVOIR

Nossi-Bé
0.10
A PERCEVOIR

Nossi-Bé
25 c.
A PERCEVOIR

Allemand

Levant

14 PIASTRA 1 1/4

1 PIASTER 1

1 PIASTRA 1

20 PARA 20

10 PARA 10

10 PARA 10

10 PIASTER 10

5 PIASTER 5

10 Para 10

2 1/2 PIASTER 2 1/2

2 1/2 PIASTER 2 1/2

1 1/4 PIASTER 1 1/4

Anglais

LEVANT

24 PIASTRES

12 PIASTRES

4 PIASTRES

40 PARAS

Autrichien

Français

Roumain

1 PIASTRE

20 PARAS 20

10 PARAS 10

Italien

1 PIASTRE

Russe

Beyrouth

8

7

7

30 PARA

30 PARA

1 PIASTRE

Beyrouth

35 PIASTRES

Pologne

Wurtemberg

Portugal

1193
CENTENARIO ANTONINO
1895

PROVISORIO

PROVISORIO

1806 - 1906

Pérou

GOBIERNO

GOBIERNO

Suède	Mytilène	Pays-Bas	Roumélie Orientale		
	Ελλάς Καρόλι Μεταχίτης	PORTZEGEL 1/2 CENT	RO. ROUMÉLIE ORIENTALE		
Sarre	Fiume		Madère		
SARRE	FIUME	PORTZEGEL 6 1/2 CENT	MADEIRA	MADEIRA	
Gibraltar			Albanie		
GIBRALTAR		PORTZEGEL 1 GULDEN			
COLONIES FRANÇAISES					
Soudan			Guyane		
		GUYANE.	Déc 1893 CIV. FRANÇ.		GUYANE
Côte d'Ivoire			Port Saïd		
		Colis Postaux * 4 Francs *	XX 1 ^{FR}	VINGT CINQ	VINGT-CINQ
Madagascar					
Congo français	CONGO Français	5 c.	5	05	25
5 c.	5 c.	5 c.	5	05	25
Madagascar et DÉPENDANCES					Madagascar et DÉPENDANCES
	Congo français Timbres poste	5 ^C	Valeur 15	Congo français Timbra poste 50	Congo français Timbres poste 5 ^c
					Congo français 5 ^c .

Sénégal

15 01 10 01 5 5 5

10 10 3 75 15 15

Réunion

REUNION REUNION REUNION REUNION REUNION 5c. B

15c. 2c. 2c. 2c. REUNION 2c. 2

Benin

Diego Suarez

BENIN BENIN BENIN DIÉGO-SUAZES DIÉGO-SUAZES 15

Martinique

MARTINIQUE MARTINIQUE MARTINIQUE MOE MOE MARTINIQUE MARTINIQUE MARTINIQUE

05 05c. 05c. 1 25 c. 15 c. 5c. 5 01c.

1892 1892 TIMBRE-POSTE TIMBRE-POSTE TIMBRE-POSTE MARTINIQUE MARTINIQUE 1892

MARTINIQUE MARTINIQUE MARTINIQUE 05c. 01c. 05c. 15 15c. 15c.

MARTINIQUE MARTINIQUE MARTINIQUE

Indo-Chine Française

INDO-CHINE TIMBRE COLIS POSTAUX

INDO-CHINE 89 5 R D

INDO-CHINE 89 5 R D

INDO-CHINE 1889 5 R D

INDO-CHINE 1889 5 R D

SURCHARGE

Tahiti

Obock

TAHITI
25^c

TAHITI
5^c

TAHITI
10^c

1893
TAHITI

OBOCK

OBOCK

OBOCK

1

TAHITI
10
CENTIMOS

TAHITI

TAHITI

2 4

35

5F

Maroc Espagnol

Maroc Anglais

Maroc Allemand

COMERCIO ESPAÑOL
MARRUECOS

COMERCIO ESPAÑOL
MARRUECOS

Morocco
Agencies

Morocco
Agencies

5 CENTIMOS

Morocco
10 Centimos

25 CENTIMOS

Tunis

France

Diego-Suarez

TIMBRE

POSTE

25
III

F. M.

F. M.

DIEGO-SUAZEE

DIEGO-SUAZEE

Benin

Cavalle

Port-Lagos

Vathy

BENIN

BÉNIN

Cavalle

Port-Lagos

Vathy

Vathy

Dédéagh

Canton

Yunnan-Fou

Port-Saïd

Dédéagh

CANTON
州 廣

CANTON
州 廣

CANTON

YUNNANSEW

VINGT
CINQ

PORT-SAÏD

Hoï-Hao

Mongtze

Packhoï

HOI HAO

HOI HAO
州 瓊

MONGTZE

PACKHOÏ

二五

五

毛二

五

AFRIQUE

Cap Espérance

Swazieland

Orientale Allemande

Sud-Ouest Allemand

MAPEKING
3d.
RESERVED

MAPEKING
18
RESERVED

Swazieland

5 PIZA 5

Deutsch-
Südwest-Afrika

Deutsch-
Südwest-Afrika

Deutsch-
Südwest-Afrika

Maurice

Côte-d'Or

Orange

TWO CENTS

FOUR PENCE

ONE
PENNY

3d

3d

ORANGE
RIVER
COLONY

Guinée Allemande

Beghuanaland

Deutsch-
Neu-Guinea

Deutsch-
Neu-Guinea

BECHUANALAND
PROTECTORATE

BECHUANALAND
PROTECTORATE

BRITISH
BECHUANALAND

BRITISH

BECHUANALAND

British
Bechuanaland.

Soudan Egyptien

Somaliland Britannique

O. S. G. S.

السودان
SOUDAN

السودان
SOUDAN

BRITISH
On
SOMALILAND
H. S.
M.

SERVICE
BRITISH
SOMALILAND

BRITISH
SOMALILAND

BRITISH
SOMALILAND

Zoulouland

Zanzibar

ZULULAND

ZULULAND

ZULULAND

3
ANNAS
ZANZIBAR

Zanzibar

Zanzibar

Salvador

FRANQUEO
OFICIAL

FRANQUEO
OFICIAL

CONTRAS
S. O.

1900
1 centavo

TRECE
centavos

Quince
centavos

CONTRAS
S. O.

Canada

Samoa

Turk-Island

L. MARQUES
—
CENTENARIO
DE
S. ANTONIO
—
MDCCLXXV

2CENTS*

2CENTS

5d

FIVE
PENNE

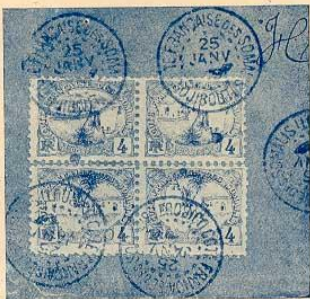
2 1/2

2 1/2

Chine Allemande		ASIE			Chine Russe	
5 Pfg. 5 pf 5 Pfg. 5 Pfg	China		China	4 cents.		
Chine Anglaise			Chine Française			
C. E. F.	C. E. F.		CHINE 仙二	CHINE	5	16Cents
Hongkong						
1 DOLLAR	28 cents	20 CENTS	16 cents.	10 cents.	7 cents.	5 cents.
Leeward		Perak	Shanghai	Perse		
		P.G.S.	Postage Due.			
Pahang	Sungei Ujong	Selangor	Siam	Tchongking		
PAHANG	SU			1 Tical	1 TICAL	TCHONGKING
Divers						
THREE HALF CENTS	2 Cents.	1d.	EIGHT PENCE	Correos Dos centimos 2		China 25
4	Provisional GOV. 1892	HALF PENNY POSTAGE	10 centavos	4d. POSTAGE	d. 1 POSTAGE.	2d. SUNCHANGK POSTAGE
4	24 CENTS	HALF ANNA	THREE CENTS	6 Cents	Shahi. Sunar. Abasi. 1/2 rupee. 1 rupee.	

Nabha			Chamba			
NABHA STATE	NABHA STATE	NABHA STATE	SERVICE	SERVICE CHAMBA STATE	CHAMBA STATE	CHAMBA STATE
Faridkot						
SERVICE NABHA STATE	SERVICE NABHA STATE	NABHA STATE	SERVICE FARIDKOT STATE	FARIDKOT STATE	FARIDKOT STATE	
Gwalior						
SERVICE	गवालियर सर्विस	गवालियर सर्विस	G WALIOR गवालियर	G WALIOR गवालियर	G WALIOR गवालियर	
Jhind						
SERVICE JHIND STATE	JHIND STATE	JHIND STATE	JEEND STATE	JEEND STATE	JHIND STATE	JHIND STATE
Patiala						
PATIALA STATE	PATIALA STATE	PATIALA STATE	PUTTIALLA STATE	PUTTIALLA STATE	PUTTIALLA STATE	
SERVICE PUTTIALLA STATE	SERVICE PATIALA STATE	SERVICE PATIALA STATE	SERVICE PUTTIALLA STATE	PUTTIALLA SERVICIO DE ESTADO	SERVICE	
Divers						
Kingston Baird Fund 2d.	HABILITADO 17 OCTUBRE 1898	PORTO RICO	PHILIPPINES	HABILITADO PARA CORREOS 50 CENT-PAY	HABILITADO 50 CENT PAYS	CENTENARIO DE S. ANTONIO — Inhembane MDCCKCV
2 RS.	HABILITADO 5 cents.	= ONE HALF PENNY =	HALF PENNY POSTAGE	T	2½d.	Telégrafos.

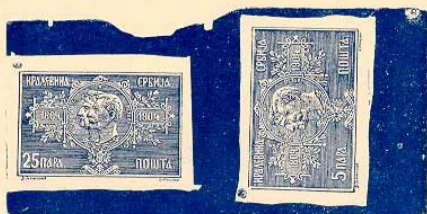
ÉPREUVE DES CLICHÉS DONT LES TIMBRES N'EXISTENT PLUS AU STOCK

ÉPREUVE DES CLICHÉS DONT LES TIMBRES N'EXISTENT PLUS AU STOCK

ÉPREUVE DES CLICHÉS DONT LES TIMBRES N'EXISTENT PLUS AU STOCK

ÉPREUVE DES CLICHÉS DONT LES TIMBRES N'EXISTENT PLUS AU STOCK

ÉPREUVE DES CLICHÉS DONT LES TIMBRES N'EXISTENT PLUS AU STOCK

R.R.D. N°12
N.º 6351
STO. DOMINGO

François Fournier (1846–1917)